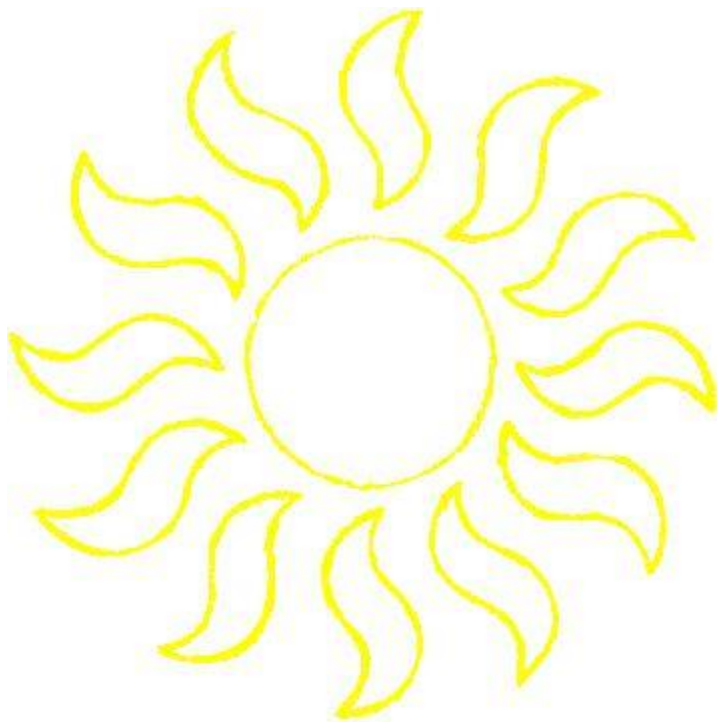

RÁKOSMENTI NAPSUGÁR ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1173 Budapest, Földműves u 2/b.
1174 Budapest, Bulyovszky u.10.
Telefon: 256-0106, 258-3728
Fax: 253-6694
E-mail: ovoda@napsugar-ovoda.hu
www.napsugar-ovoda.hu
OM azonosító: 034637

BEVEZETÉS

A Rákosmenti **NAPSUGÁR ÓVODA HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM**-ját az Alapprogramra építve készítettük el.

Figyelembe vettük a köznevelési törvényben és az EMMI rendeletben előírtakat, helyi célkitűzéseinket és lehetőségeinket, a szülők és a fenntartó elvárásait, valamint a bevalással kapcsolatos további feladatainkat.

" Közepppontban a gyermek és környezete áll, az a környezet, amelyben a gyermek él és tevékenykedik.

Igazodva azokhoz a gyermeki adottságokhoz, képességekhez, amelyekkel rendelkezik."

Gyermekekőzpontú óvodánkban sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztésre törekszünk, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat, különbségeket.

Fontosnak tartjuk az egyéni tapasztalatszerzést, a gyermek aktív kapcsolatát a világgal, az ismeretek gyakorlati kipróbálását. E tevékeny folyamatban a gyermek a környezetet nem elszigetelt részleteiben, hanem a maga egészében érzékeli, éli meg.

Célunk, esztétikus környezetben, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.

TARTALOM

BEVEZETÉS

1.	HELYZETKÉP	4
	1.1. Óvodánk jellemzői	
	1.2. Társadalmi háttérelemzés	
2.	NEVELÉSI KONCEPCIÓNK	5
	2.1. Nevelésünk alapvető feladatai	
	2.2. Nevelésünk kiemelt feladatai	
3.	A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ALAPJA	8
	3.1. Gyermekszemléletünk	
	3.2. A gyermeki én és a szocializáció	
	3.3. Kommunikáció	
4.	EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD	13
	4.1. Gondozás	
	4.2. Az egészséges környezet	
	4.3. Mindennapos mozgás	
5.	ALAPVETŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	20
	5.1. Játék	
	5.2. Munkajellegű tevékenységek	
	5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	
	5.4. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai jellegű tapasztalatszerzés	
	5.5. Hagyományaink	
	5.6. Verselés, mesélés	
	5.7. Ének, zene, népi játék, tánc	
	5.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	
	5.9. Az óvoda-iskola közötti átmenet	
6.	KIMELET FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK	43
	6.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	
	6.2. Kiemelten tehetséges gyermek	
	6.3. Gyermekvédelem	
7.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	60
8.	A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	62
	ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS	64
10.	KAPCSOLATRENDSZERÜNK	66
	10.1. Az óvoda és a család	
	10.2. Az óvoda és egyéb intézmények	
11.	FELTÉTELRENDSZERÜNK	69
	11.1. Személyi feltételeink	
	11.2. Tárgyi feltételeink	

1. HELYZETKÉP

1.1. Óvodánk jellemzői

Földműves utcai óvodánk Rákoskeresztúr központjában lévő, panelházakkal határolt „zöld sziget”, Bulyovszky utcai tagóvodánk családi házas övezet. Épülete otthonos, barátságos, családias, emiatt a szülők a kerület távolabbi részéről is szívesen hozzák hozzánk gyermekeiket.

A 9 csoport gyermekei körül 36 felnőtt tevékenykedik, a szülőkkel együtt több mint 750 fő látogatja intézményünket.

Lényeges számunkra a harmonikus környezet, az egészséges élettér megteremtése, az otthonos óvodai légkör kialakítása.

A csoportszobák belső terének kialakításánál figyelembe vettük, hogy az az élettér, ahol a gyermekek napjaik nagy részét töltik, tevékenységeiknek megfeleljenek. Minden csoporthoz külön mosdó, öltöző tartozik, a kiszolgáló helyiségek korszerűek. A tornaterem kialakításával a gyermekek testi képességeinek sokoldalú fejlődését segítjük. Óvodánk udvara tág teret nyújt a szabad mozgásra, a játékra, a természet folyamatos megfigyelésére és az egyéb tevékenységekre.

A kisebb gyermekcsoportok összetételénél az azonos korú, homogén elosztásra törekszünk, nagyobb csoportjaink részben osztottak.

A beszédhibás gyerekekkel heti két alkalommal logopédus foglalkozik.

Nevelőmunkánkat kiegészítő nem kötelező egyéb szolgáltatások (szülői igények alapján költségtérítéssel formában) az alábbiak:

- * játékos nyelvtanulás
- * néptánc, labdajátékok
- * úszás (a nagyobb csoportokban)

Az óvoda által szervezett önköltséges programokon való részvétel a gyermekek számára önkéntes - pl. kirándulás, színházlátogatás - a szülők közössége a nevelési év első szülői értekezletén rögzíti a legmagasabb összeget, melyet a nevelési intézmény által szervezett, nem ingyenes szolgáltatások körébe tartozó program megvalósításánál nem lehet túllépni.

Munkánkat az alábbi néven létrejött alapítványok segítik:

Napsugár Óvoda Gyermekeiért Alapítvány Bulyovszky utcai Óvoda Gyermekeiért Alapítvány

Hagyomány óvodánkban a gyermeknap családi rendezvény, melynek bevétele alapítványunk gyarapodását szolgálja. Óvodánkra a nyitottság jellemző, a családias, oldott légkörre és a szülőkkel való jó együttműködésre törekszünk.

1.2. Társadalmi háttérelvezés

Földműves utcai intézményünk 1977-ben épült, egy vetélkedő során „nyerte” területünk. Budapest számos területéből telepítettek ide családokat.

A Bulyovszky utcai óvodánk 2012.08.31. óta a Napsugár Óvoda tagintézménye, több mint száz éves (1906) az épület.

Az utóbbi években felgyorsult társadalmi változások óvodánkra is jelentős hatást gyakoroltak. A külső környezet ma sokkal inkább meghatározza mindennapi életünket, mint korábban. A társadalmi körülmények hatására változtak a szülők óvodánkkal szemben támasztott igényei és elvárásai is.

Felméréseinkből is kitűnik, hogy az óvodába járó gyermekeink jelentős része korlátozott lehetőségekkel rendelkezik a környező valóság megismerése terén. A személyiség harmonikus fejlődése érdekében azonban fontosnak tartjuk a gyermek aktív és sokszínű kapcsolatát a világgal. Ugyancsak kiemelt feladatként fogalmazódott meg az egészséges életmód alakítása, a kicsik mozgásigényének kielégítése és a sporttevékenység megszerettetése. E két kiemelt terület által kívánjuk betölteni az alapprogramban megjelölt helyünket, a család és az óvodai nevelés egyensúlyának megteremtése mellett.

"Környezetünk tegnapi és mai jellemzői feltehetően elmozdulnak holnapra, újabb sajátosságokkal bővíthetnek, mások esetleg eltűnnek, módosulnak, változnak."

(Csőreg Éva)

2. NEVELÉSI KONCEPCIÓNK

Nevelésünk középpontjában a gyermek áll, szükségletei és fejlődésének törvényszerűségei szabják meg feladatainkat. Tiszteletben tartjuk a család elsődlegességének jogát és szerepét, közös együttműködésre, a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatására törekedve nevelünk és fejlesztünk az egyenlő hozzáférés biztosításával. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben. Valljuk, hogy a gyermek szeretete a legcélravezetőbb, legsikeresebb és leghatékonyabb nevelési eszköz.

A személyiséget, mint komplex, dinamikus és egyben megismételhetetlen egységes egészként értelmezzük. Nevelésünk folyamatában ezen egységek komplexitásának és integritásának lehetőségét kívánjuk megteremteni.

Az óvoda funkciói

Óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció, mely közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Alapelvünk

- * A gyermeki személyiség elfogadása, mely magába foglalja a tiszteletet, szeretetet, megbecsülést és bizalmat.
- * A gyermek személyiségéhez igazodó egyéni képességek kibontakoztatása.

Nevelésünk alapvető célja

- * Egészséges és harmonikus személyiségfejlesztés.
- * Sokoldalú képességfejlesztés, a TESTI - SZOCIÁLIS - ÉRTELMI érettség biztosítása a sikeres iskolai beilleszkedéshez.
- * A mozgáskultúra fejlesztése és az egészséges életvitel formálása.
- * A külvilág tevékeny megismerésére való nyitottság és pozitív viszony alakítása.

2.1. Nevelésünk alapvető feladatai

Az egészséges életmód alakítása terén

- * A gyermekek egyéni igényeinek és szükségleteinek kielégítése, egészségük óvása, edzése, megőrzése és védelme.
- * Az egészséges életmód és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása: testápolás, tisztálkodás, fogmosás, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés. Rendszeres aktív mozgás biztosításával a testi képességek, a lelki egészség fejlődésének elősegítése.
- * Az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- * Táplálékallergiás gyermekek integrált nevelése, ellátása.
- * Az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés terén

- * A biztonságos, derűs, élményekben gazdag légkör megteremtése.
- * Az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása.
- * Közös tevékenységek által a gyermekek értékorientált közösségi szokásainak fejlesztése.
- * Erkölcsi és szociális érzékenység fejlődésének segítése.
- * A migráns gyermekek szocializációjának, társadalmi integrációjának támogatása.
- * Előítélettől mentes, pozitív viselkedési minta közvetítése.
- * Kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetén speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonása.
- * A nemzeti identitástudat, keresztény kulturális értékek (pl. március 15, Márton nap, Mikulás, karácsony, húsvét) hazaszeretet segítségével a szűkebb, illetve tágabb környezet megismertetése.

Az értelmi fejlesztés, nevelés terén

- * A gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára és meglévő tapasztalataira építve a környezet tevékeny megismerése, az ismeret, az élmény és tapasztalatszerzés biztosítása.
- * A spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességek fejlesztése
- * A gondolkodás és problémamegoldás előtérbe állítása.
- * A nevelés folyamatában a legfontosabb közvetítő elemként jelen lévő anyanyelv fejlesztése.
- * A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

2.2. Nevelésünk kiemelt feladatai

Mozgás - az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból (belső indíttatásából) adódóan lételeme a mozgás.

A gyermekek biológiai fejlődése és mozgásfejlődése csak rendszeres napi testmozgással, testneveléssel és testedzéssel biztosítható. A változatos mozgáslehetőség megteremtésével életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodó optimális erő kifejtésre ösztönözzük a gyermekeket egészségük megőrzése és edzettségük érdekében.

Környezet - a gyermek (az ember) és a környezet a természet része, kölcsönhatásban állnak egymással.

A környezet jelen van az élet minden mozzanatában, és áthatja az óvodai nevelés egész folyamatát. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve a változatos tevékenységek és a tapasztalatszerzés által a kicsik megismerik és megértik a valóság összefüggéseit, folyamatait. Fontosnak tartjuk a környezettudatos magatartás megalapozását, hogy ismerjék, szeressék szűkebb és tágabb környezetüket és harmóniában éljenek azzal.

Sütő Erika 6 éves

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ALAPJA

3.1. Gyermekszemléletünk

Programunk kiindulópontjául a gyermeki személyiség tiszteletben tartását vettük:

„MINDEN GYERMEKNEK JOGA VAN AHHOZ, HOGY KÜLÖNBÖZZÖN.”

Kósáné Dr. Ormai Vera

Az egyéni különbségek az érés sajátos üteméből, a gyermek individuális tulajdonságaiból és a különböző környezeti hatásokból adódnak. Személyiség-központú nevelésünk elsősorban a gyermeki énrre, az egyénre irányítja a figyelmet. Fontosnak tartjuk a személyiség autonómiáját, az egyéni eltérések tolerálását. Igyekszünk feltárni a gyermek olyan sajátos adottságait, amire építeni tudunk, amit fejlesztenünk kell. A fejlődés eltérő üteméből adódóan, valamint az adottságok sokszínűsége miatt eltérőek a képességek is. Fejlesztésünk alapjául a gyermekek egyéni képességeit és részképességeit vesszük.

Célunk

- * A gyermekkor nyugalmanak és derűjének megőrzése.
- * Az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztés.
- * A gyermek- és személyiség-központú óvodai nevelés.

Feladatunk

- * Érzelmi biztonságot adó, oldott (otthonos) légkör megteremtése.
- * A gyermek feltétel nélküli szeretete.
- * Az ÉN másságának elfogadása (tolerálása).
- * A szokás és normarendszer megalapozása.
- * Az érés sajátos törvényszerűségeinek figyelembevétele.
- * A gyermeki személyiség szabad kibontakozásának elősegítése.
- * A hátrányokkal küzdő gyermekek (HH) problémáját vállaló, segítő hozzáállás.
- * A kiemelt figyelmet igénylő (SNI, BTM, tehetség) gyermekek kiszűrése, szakemberhez irányítása, műhelymunkában segítése.
- * A migráns gyermekek óvodai nevelésében, az önazonosság megőrzésének, erősítésének, társadalmi integrálásának, az emberi jogok védelmének biztosítása.

A gyermekek közötti különbségeket figyelembe véve, a képességek optimális kibontakoztatására törekedve nevelünk és fejlesztünk. A gyermeket úgy állítjuk a középpontba, hogy a pillanatnyi szituációkra építve élményszerűvé tesszük életét. Tudatos és sikeres személyiségfejlesztés csak a gyermeki személyiség ismeretében lehetséges - ez nevelésünk alapfeltétele.

Gyermekképünk (mottónk) - Érzelmileg gazdag, környezetszerető, a világra nyitott és érdeklődő személyiséggé válnak gyermekeink.

3.2. A gyermeki én és a szocializáció

A gyermeki szocializáció a gyermeki én kibontakozásával veszi kezdetét. Óvodába lépésük során a szociális tér növekszik, a kortársak, kortárscsoportok jelentősége fokozódik. Az együttes cselekvésekben kap tartalmat, indítékot és örömet a gyermek tevékenysége. Az óvoda a legtöbb esetben az első interaktív közeg a kicsik életében, a szocializációs folyamat rendkívül intenzív időszaka.

A közösségbe való beilleszkedés során a gyermek megtanulja megismerni önmagát, a környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és elvárt viselkedésmódokat. Megismeri a másokkal való kapcsolat lehetőségeit, megtanulja az érzelmi kifejezési formákat, és képessé válik az együttes cselekvés társas élménytöbbletének átélésére.

Célunk

Olyan szokások és viselkedésformák kialakítása, melyek meghatározzák a gyermekek környezethez való viszonyát, és segítik erkölcsi, akarati tulajdonságaik fejlődését.

Feladatunk

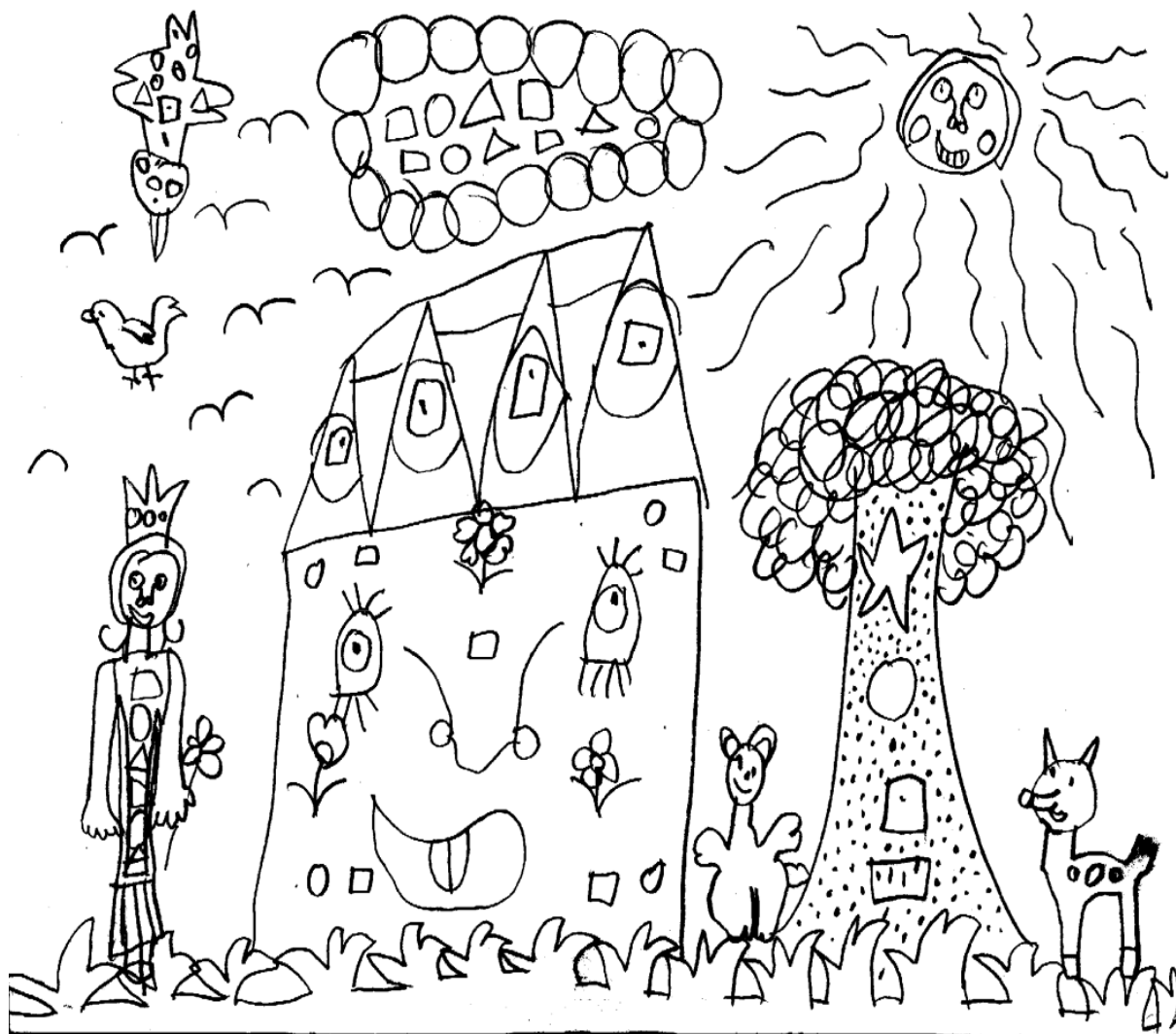
- * Az ÉN, a reális én alakulásának, a gyermek én érvényesítő törekvéseinek segítése.
- * Az egyéni különbségek és a másság tolerálására ösztönzés.
- * A közös élmények biztosításával az összetartozás érzésének elősegítése.
- * A csoporton belüli kapcsolatok feltárása és mélyítése.
- * A közösségen belüli bizalom erősítése, segítségnyújtásra ösztönzés.
- * A gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció segítése és fejlesztése.
- * Konfliktusmegoldó és tűrőképességük alakítása, átsegítésük a kudarcon.
- * Önállósági törekvésük, önértékelésük és önfegyelmeük fejlesztése.
- * Szabálytudatuk, feladattudatuk és kitartásuk alakítása.
- * Az élet és az egészség védelmének tudatosítása.
- * Az értékek (keresztény, kulturális, emberi, természeti stb.) tiszteletben tartására, identitástudatuk formálására, hazaszeretetre nevelés.
- * A hátrányokkal küzdő gyermekek, családok felkarolása, segítése pl. megfelelő intézmények, szakemberek ajánlásával.
- * A viselkedésben, magatartásban jelentkező zavarok okainak feltárása, megelőzése és lehetőség szerinti megoldása.
- * A kiemelten tehetséges gyermek felismerése, felkarolása, segítése; az együttműködés és ellátás keretének kidolgozása szakszolgálat szakemberével/pszichológussal.
- * A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése.

A gyermeknek bizonyos fokú korlátozást és akadályt el kell viselnie ahhoz, hogy kifejlődjék a realitásérzéke. A pontos határok, szabályok megjelölése mellett nagyfokú szabadságot biztosítunk számukra.

Ebben a folyamatban a társas együttélésre nevelő hatások és az egyéni befogadóképesség elve kölcsönhatásban érvényesülnek. A gyermek a környezettől új és új kihívásokat kap. Az én fejlődésével együtt a személyiség mindinkább aktív tényező a környezeti hatásokra adott reakciókban.

A fejlődés várható eredménye

1. Elfogadja csoporttársait, a csoportban dolgozó felnőtteket.
2. Elfogadja az óvodában dolgozó felnőtteket.
3. A játékszereken megosztózik társaival.
4. Segíti társait a tevékenységekben.
5. A közösségért végzett tevékenységekben kitartó.
6. Alkalmazza az udvariassági szokásokat.
7. A különféle tevékenységekben képes önmagát reálisan értékelni (én-kép).
8. *Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait, képes a kivárársra.*
9. *Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.*
10. *Igényli a csoportban kialakult szokás- és szabályrendszer alkalmazását.*
11. *A közös tevékenységekben részt vesz, együttműködik.*
12. *Érzelmi élete kiegyensúlyozott, közvetlen, nyílt, érdeklődő.*

Bodnár Bettina 6 éves

3.3. Kommunikáció – anyanyelvi nevelés

A kommunikáció alapvetően szociális jelenség, az emberek társadalmi kapcsolatai és viszonylatai által realizálódnak. Az interperszonális kapcsolatok elsősorban a kommunikációra épülnek, a kölcsönös egymásra hatás legfontosabb eszközei. A személyiség teljes kibontakozásához hozzátartozik a verbális, nonverbális és a metakommunikációs csatornák, kódok fejlesztése és kiterjedtebb használata.

A kommunikáció, a beszéd áthatja az élet minden mozzanatát, jelen van az óvodai nevelés egész folyamatában.

Célunk

Oldott, derűs légkör biztosításával a gyermekek természetes közlési, érdeklődési vágyának kielégítése, kapcsolatteremtő készségének és beszédképességének fejlesztése.

Feladatunk

- * A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése - a gyermek meghallgatása, a gyermekei kérdések támogatása és a válaszok igénylése.
- * Kommunikációs helyzetekben a biztonságos tájékozódás elősegítése.
- * Az utánzásra alapuló helyes nyelvhasználat, a beszédfejlődés és az önkifejező képesség alakítása.
- * Természetes helyzetekben az udvariassági kifejezések használatára ösztönzés.
- * A kommunikatív képességek segítségével a sikeres iskolai életre való felkészültség biztosítása.
- * A logopédussal való aktív együttműködés során a részterületek fejlesztése.

A beszéd az emberek közötti érintkezés eszköze. A kisgyermek beszédét a család, az óvoda és egész környezete befolyásolja, ahol a nyelvet nem önmagában, hanem a kommunikatív viselkedés keretében tanulja meg. Az utánzásra készítő példaértékű beszéd és a gyermekek beszédkedvének fenntartása biztosítja a gyermekek szókincs bővülését, kifejezőképességük fejlődését, nyelvtanilag helyes beszédük alakulását. Az életkornak megfelelő beszédészlelési és beszédmegértési teljesítmény (beszédfeldolgozási folyamat) elengedhetetlen az anyanyelv zavartalan elsajátításához, a gyermek gondolkodásának fejlődéséhez, szókincsének bővüléséhez és a majdani olvasás és írás megtanulásához, a problémamentes tanuláshoz.

A személyiségfejlesztés összetett kommunikációs struktúrákon át történik. A fejlődés szintjeiben az egyéni tulajdonságok kibontakozása és a környezeti hatások eredményei tükröződnek. A személyiség viszonylagos fejlettségét az érzelmi, az értelmi és a szociális fejlettség jelenti.

A gyermeki személyiségfejlődés ebben a korban jelentős változáson megy át, melynek kimenetét, azaz a fejlődés jellemzőit az Alapprogram határozza meg. Az életkori sajátosságokra építve biztosítja az óvodások saját fejlődési ütemük szerinti érését.

A fejlődés várható eredménye

1. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
2. Használja a mindennapi életben az udvariassági kifejezéseket.
3. *Életkorának megfelelő beszédészleléssel és beszédértéssel rendelkezik*
4. *Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését.*
5. *Tisztán beszél és beszéde megfelel anyanyelvünk követelményeinek.*
6. *Beszéde érthető, beszédkedve megfelelő.*
7. *Beszédfigyelem megfelelő.*

Turcsányi Szandra 6 éves

4. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD

Az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk.

Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a pihenés és alvás, a mozgás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot (szokások

- a műveletek többszöri ismételtsének, azaz a gyakorlásnak az eredménye).

Az egészséges életmódra nevelés, az egészségmegőrzés, a betegségmegelőzés szokásainak alakítása kiemelt jelentőségű feladat, ezért igyekszünk a mindennapi élet során minél több tevékenységben megjeleníteni. Életvezetési készségek fejlesztése, melyek szükségesek a problémamegoldáshoz, rugalmas alkalmazkodáshoz, nehézségek leküzdéséhez, mérlegelő gondolkodáshoz, és a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermeket azon készség, képesség megszerzéséhez, mely szükséges az egészséges életmód kialakításához.

A gyermek gondozásával/beszoktatásával kapcsolatos feladatok

Célunk: A szülőkkel együtt megteremteni a lehető legnyugodtabb feltételeket az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban is történik a befogadás, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény a tapintat, pozitív elfogadó attitűd, törődés, gondozás, egyénre szabott segítségadás.

Feladatunk

- * Nyílt napon a beiratkozás előtt a szülők tájékoztatása, lehetőség nyújtás a csoportba való betekintésre szülő-gyermek részére.
- * A fokozatos befogadás módjának előzetes egyeztetése a családdal.
- * Lehetővé tenni, hogy a gyermekek kedvenc játékaikat biztonság-érzetüket fokozó eszközeiket magukkal hozhassák.
- * A családból hozott szokások, értékek figyelembevétele.
- * A beszoktatás ideje alatt mindkét óvónő jelen van a csoportban.
- * Év közben érkező gyermek esetén a csoport felkészítése az új gyermek fogadására.

4.1. Gondozás

A gondozás az óvodai nevelés alapvető tevékenysége, magába foglalja a személyi-, a környezeti- és a lelki egészség. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának alakításához, és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülési feltételeit. Az egészséges személyiségfejlődés egyik nélkülözhetetlen feltétele a felnőtt gondoskodó szeretete. Megértő, elfogadó magatartásunk, természetes testi közelségünk, tapintatos, segítő együttműködésünk fokozza a gyermek jó közérzetét, aktivitását.

A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére fokozatosan válnak képessé. Kezdetben még az önkiszolgálás is komoly feladatot jelent számukra.

Célunk, hogy a gyermekek saját képességeikhez és fejlődési ütemükhöz mérten eljuthassanak a megfelelő, optimális szintre.

Feladataink a fentiekből adódóan a következők:

Étkezés

- * A kulturált étkezés szokásainak alakítása és megfelelő alkalmazása.
- * A gyermekek egyéni szükségleteinek, igényeinek, ízlésének figyelembevétele.
- * A gyermekek részvételével az étkezés feltételeinek megteremtése:
 - o 3-4 éves korban önkiszolgálás, illetve kedvük és képességeik szerint „segítés” útján,
 - o 4-5 éves kortól a naposi feladatok folyamatos bevezetésével,
 - o 5-6,7 éves korban önálló naposi tevékenységek által.
- * A közösen termesztett zöldségek, gyümölcsök és gyógynövények fogyasztása, feldolgozása, melynek során lehetőség nyílik új, szokatlan ízek, elkészítési módok megismerésére (zsázsa, menta, citromfű tea, répából készült sütemény stb.), az egészséges táplálkozás szokásainak alakítására.
- * A reggeli, uzsonna során a konyhától kapott tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- * Szülői segítséggel a napi vitaminszükséglet (gyümölcs, zöldség) pótlása.
- * Mézes reggeli programmal a mézfogyasztás egészségre gyakorolt hatásának népszerűsítése
- * Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása - Az inzulinfüggő cukorbetegségben szenvedő gyermekekre vonatkozó speciális eljárásrend (Oktatási Hivatal által kiadott) az intézmény részére biztosított. lsd SZMSZ 10 pont.
- * A szállító konyhával észrevételeink, igényeink összehangolása pl. diétás étkezés. Kiemelt figyelem fordítása a táplálékallergiás gyermekek étkeztetése során pl. citrusmentes, gluténmentes étel.

Testápolás

- * A gyermek egészségügyi szokásainak, tisztaságigényének alakítása.
- * Kiscsoportos kortól az ebéd utáni fogmosás bevezetése.
- * A családi és az óvodai higiéniai szokások összehangolása.
- * Szociális segítő bevonásával pl. dentálhigiénés megelőző szokások ismertetése

Öltözködés

- * A gyermekek önállósági törekvésének elősegítése.
- * Öltözködésük legyen célszerű, álljon összhangban az óvodai élettel. Ruházatuk igazodjék egészségi állapotukhoz, edzettségükhöz és az időjárási viszonyokhoz.
- * A váltóruha, váltócipő és tornafelszerelés biztosítása szülők által.
- * A közös rendezvények alkalmával (családi nap, kirándulás, sportversenyek) napsugaras pólók viselése - mely az összetartozás érzését is erősíti.

Pihenés

- * A nyugodt pihenés, alvás feltételeinek (szellőztetés, párologtató- illetve párasító készülék használata stb.) megteremtése.
- * A megnyugtató hangvétel, elalvás előtti mese vagy zene, a gyermek alvás előtti szokásainak tiszteletben tartása (pl. kedvenc alvójáték).
- * Az egyéni alvásigény figyelembevétele, a nagyobb korcsoportokban a társak pihenését nem zavaró, csendes tevékenység lehetőségének felajánlása - egy bizonyos idő elteltével!

- * Az otthoni helyes pihenési szokások (délutáni, éjszakai) alakításának segítése - tájékoztató jellegű beszélgetések alkalmával.
- * A passzív pihenés feltételeinek biztosítása a nap folyamán (kuckók, galériák által).

4.2. Az egészséges környezet

Intézményünk helyiségei (csoportok, öltözők, mosdók) és udvara mindennapi életünk tevékenységeinek színterei. Fontos feladatunknak tartjuk a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítását és biztosítását.

Óvodánk területének és berendezéseinek kialakításánál figyelembe vettük a gyermeki szükségletek, igények mellett, hogy azok megfeleljenek életkoruknak és tevékenységeiknek.

Az egészséges és biztonságos környezetünket az alábbi módon kívánjuk megteremteni:

- * A harmonikus környezet létrehozása (bútorok, kiegészítő elemek, dekorációk, eszközök stb.) természetes színek, formák és anyagok felhasználásával.
- * A gyermekek biztonságának és kényelmének szolgálása a megfelelő méretű óvodai berendezések biztosításával.
- * Az intimitás, az elvonulás lehetőségének megteremtése a tagolt terek, a meghitt sarkok kialakításával.
- * A levegő páratartalmának növelése a csoportszobákban zöld növények, párologtató edények és párasító készülékek elhelyezésével.
- * A gyermekek egészségének védelme környezetkímélő, egészségre ártalmatlan, természetes alapanyagú foglalkozási és egyéb eszközök használatával.
- * Az udvaron az EU szabványnak megfelelő fajtákok beszerzése, illetve karbantartása.
- * A hinták, csúszdák és mászóak alatti terület gumitéglával való borítása.
- * A zajszint és a légszennyezés csökkentése élő sövény telepítésével.
- * A zöld terület növelése és pótlása rendszeres füvesítéssel, növények (bokrok, fák, virágok) ültetésével.

Hangsúlyt fektetünk a higiéniai szabályok betartására, a környezetünk tisztán tartására (fertőtlenítés, portalanítás, szellőztetés stb.). Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzésével, karbantartásával a hibaforrások megszüntetésével a balesetveszély kiküszöbölésére törekszünk.

Az egészséges és biztonságos környezet és a mindennapi élet kínálta lehetőségek biztosítják a gyermekek egészségének védelmét és edzését. A feltételek megteremtése mellett az edzéssel kapcsolatos feladataink az alábbiak:

Edzés

- * A gyermekek szabadban eltöltött idejének maximális megnövelése.
- * A kevésbé mozgékony gyermekek mozgásra ösztönzése, aktivizálása.

- * A gyermekek egyéni edzettségének és érzékenységének, önkéntes részvételének figyelembevétele és tiszteletben tartása.
- * Rendszeres séták, kirándulások szervezésével állóképességük, teherbíró képességük növelése.
- * Nyári időszakban a napfürdőzés, mezítláb járás mellett a frissítő zuhany, a pancsolás lehetőségének, téli időszakban az időjárási feltételeknek megfelelően a levegőzés, mozgás biztosítása.
- * Úszáshoz szoktatás 5 éves kortól, illetve a megfelelő fejlettség elérésétől ajánlott.

A fejlődés várható eredménye

1. Önállóan használja a WC-t.
2. Önállóan mos kezet, használja a körömkefét.
3. Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja.
4. Vigyáz a mosdó rendjére.
5. Szükség szerint használ zsebkendőt.
6. Önállóan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket, szalvétát.
7. Ügyel az étkezőasztal esztétikumára.
8. *Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját rendben tartja.*
9. *Szokásává vált az önálló, rendszeres, gondos tisztálkodás, fésülködés.*
10. *Betartja a kulturált étkezési szokásokat.*

4.3 Mindennapos mozgás

A lakótelep sajátosságaiból adódóan a gyermekek mozgástere egyre csökken (korlátozott). Felméréseink is azt bizonyítják, hogy a mozgásszegény életmód mellett jelentősen megnövekedett a kisgyermekkori ortopéd elváltozások száma, egyre több óvodáskorú gyermeknek rossz a testtartása. Megoldást a prevenció jelent, szükség esetén szakember segítségével a korrekció. Minden gyermek veszélyeztetettnek tekinthető, ezért lényeges a gyermek egészsége, mozgáskoordinációja érdekében a mozgáslehetőségek kiszélesítése, rendszeres aktív mozgáshoz szoktatása. Ebből adódóan **óvodánkban kiemelt fejlesztési területként kezeljük a mozgást.**

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból (belső indíttatásából) adódóan lételeme a mozgás. A mozgás során fejlődnek testi, értelmi és szociális képességei. A sokoldalú fejlesztés alapját a motoros képességek alkotják, melyek adottságokra épülnek, és tevékenység közben, gyakorlással fejlődnek.

Az azonos korú gyermekek pszichoszomatikus fejlődése között igen nagy eltérések tapasztalhatók minden tekintetben, így a testi, fizikai képességek vonatkozásában is. A fejlesztés akkor eredményes, ha a lehetőségekhez képest egyénre szabott, és kellő motiváltságon alapul.

Célunk

A 3-6,7 éves gyermekek mozgásának, képességeinek fejlesztése az életkorhoz kötött

szenzibilis fázisok figyelembevételével, mozgásfejlesztés széleskörű mozgástapasztalat, mozgásélmény biztosításával.

Feladatunk

- * Alapvető feladatunk a gyermekek mozgásfejlődésének elősegítése a megfelelő mozgástér, mozgásélmény és mozgásszabadság biztosításával.
- * Megfelelő intenzitású, derűs hangulatú testmozgás igényének kielégítése, lehetőségének kihasználása.
- * A harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások alakítása.
- * A mozgásformák gyakorlása során az egyéni fejlettségnek és az egyéni tempónak a figyelembevétele.
- * A testi képességek sokoldalú fejlesztése, differenciált terheléssel állóképességük növelése.
- * Az egészséges versenyszellem alakulásának elősegítése és a társára figyelés képességének fejlesztése.
- * A prevenciós testi nevelés (lábboltozat, tartásjavítás) elősegítésére irányuló gyakorlatok végzése.
- * egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése (betegségmegelőzés, balesetmegelőzés, helyes táplálkozás, testmozgás fontossága)

A mozgásfejlesztés területei

4.3.1. Szabad mozgástevékenység (játék során, udvaron),

4.3.2. A mindennapos mozgás

4.3.3. Mozgás foglalkozások, úszás (mely a nagycsoportokban kerül be a hetirendbe)

4.3.1. A szabadidős tevékenység

A mozgás nem jelent minden gyermek számára egyenlő terhelést. Ha gyermekeink szervezetét, testi képességeit tudatosan akarjuk fejleszteni, fontos a rendszeres, gazdag ingerhatás biztosítása. Meglévő feltételeinket, a gyermekek környezetét úgy alakítottuk ki, óvodai életünket úgy szerveztük meg, hogy az legoptimálisabban megfeleljen játék és mozgásigényüknek. Célunk, hogy a mozgásformák minél gazdagabb tárházából választhassanak óvodásaink, melyek az alábbiak:

- * A csoportszobákban is használható mobil tornaszerek, mozgásra inspiráló eszközök (egyensúlyfejlesztők, padok, ugrószőnyeg stb.), a különböző mozgásformák gyakorlási lehetősége mellett a gyermekek kipróbálhatják teljesítőképességük határait. Ehhez megfelelő motivációs alapot teremtenek a rendelkezésükre álló kézi szerek (különböző anyagú és nagyságú labdák, karikák, kötelek stb.). A gyermekek érdeklődésének megfelelően a csoportok közötti váltásra, cserére lehetőség van.
- * A tornaszoba jól felszerelt és biztonságos eszközeivel (bordásfalak, szivacsok, zsámolyok stb.) lehetőséget teremt a nap bármely szakában az aktív mozgásra, valamint a nevelésünket kiegészítő egyéb mozgástevékenységekre (ovifoci, zenés-torna stb.).
- * A terasz zárt, kövezett területén csapadékosabb időjárás esetén is megoldható 1-2

csoport mozgásigényének kielégítése a megfelelő szabályok betartása mellett.

- * Óvodánk udvarán a fából készült mászóakák, csúszdák, egyéb eszközök a természetes mozgás kielégítését biztosítják. A sporttevékenységek elkülönítése (focipálya, kosárpálya) a játék- és az egyéb területek (homokozó, hinta, biciklipálya stb.) zavartalan használatát segítik elő. A rendszeresen kezdeményezett futó-, fogó-, labda- és versenyjátékok segítik a gyermekeket, hogy mozgásukkal képesek legyenek alkalmazkodni az állandóan változó környezetükhöz.
- * A gyermekek edzettségét a nyári időszakban a pancsolás, mezítláb járás, téli időszakban a szánkózás, csúszkálás lehetőségének megteremtése bővíti.

Lényeges a szükséges és elégséges szabályok megtanítása. A gyermekek mozgását csak akkor korlátozzuk, ha társaikra, vagy saját magukra veszélyt jelentenek, illetve mások tevékenységét zavarják.

A közös programok, a családi nap szervezésével nemcsak a 3-6,7 éves gyermekek, hanem testvéreik is résztvevői mozgásra ösztönző tevékenységeinknek. Gazdag, tartalmas sport- és mozgáslehetőséget biztosítani számukra a helyi és kerületi rendezvények (játékos sportversenyek, gyermekfoci- bajnokság stb.) által. Az együttesen átélt mozgás- és sportélmények az összetartozás érzése mellett a tartalmi munkában is megjeleníthetők, feldolgozhatók.

4.3.2. A mindennapos mozgás

A futó, fogó és fejlesztő játékok alkotják gimnasztikai gyakorlatokkal kiegészítve (a mozgás foglalkozásokon már megismert mozgásformákat). E tevékenységet naponta legalább egyszer szervezzük a lehetőség intenzív kihasználására törekedve, melyben a prevenciós gyakorlatok is szerepelnek. Kedvező időjárás esetén a szabadban (udvaron, teraszon) végezzük, időtartama a gyermekek fejlettségétől és életkorától függően 8-20 perc. A mindennapos testnevelés kényszer nélküli rendszeressége a gyermekek biztonságérzetét és aktivitását segíti. Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testmozgást a kiegészítő egyéb testmozgásokkal együtt folytatjuk (siker örömeimény biztosítása, megfelelő mozgás biztosítása az eltérő adottságú gyermekek részére is)

4.3.3. Mozgás foglalkozások

Óvodánk épületei nagyméretű tornaszobákkal rendelkeznek, ahol a mindennapos mozgás mellett a tervszerűen szervezett, kötött testnevelés foglalkozások is helyet kapnak. A kilenc csoport heti beosztását a korcsoportok ismeretében a tanév elején tervezzük.

A szervezett testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna és játék-jellegű gyakorlatokból tevődik össze. A játékot és játékoságot alapvető eszközként tekintjük és alkalmazzuk. A sportjátékok erőteljesen terhelik a gyermek szervezetét, fejlesztik kitartásukat, állóképességüket és versenyszellemüket. A testnevelés foglalkozáson

fontosnak tartjuk a kézi szerek gyakori használatát, melyek nagymértékben segítik fejlesztési célkitűzéseinket, és változatosabbá, érdekesebbé teszik a kicsik tevékenységét.

A 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége természetes mozgásokból áll, a nagymozgások fejlesztésére helyezve a hangsúlyt.

A 4-5 éves gyermekek mozgásfejlesztésében előtérbe kerülnek az egyensúlygyakorlatok, a koordinációt fejlesztő gyakorlatok és a tér mozgásos megismerése.

Az 5-6,7 éves gyermekeknél kiemelt hangsúlyt kap a finom- és nagymozgások összerendezése, az észlelés és a keresztsatornák fejlesztése.

Az óvodai testnevelésben a szenzomotorikus fejlettségi szint a meghatározó. A foglalkozások felépítésénél nem az általános, hanem az adott csoport összetételét és fejlettségi szintjét vesszük figyelembe. A csoporton belüli egyéni eltérések szükségessé teszik az egyéni fejlesztést, az egyéni differenciálást.

Az úszás a nagycsoportokban kerül bevezetésre heti rendszerességgel. A támogatott úszás fontosságát hangsúlyozzuk, mely a mozgásfejlesztési feladataink speciális és rendszeres formája.

Az egyéni fejlesztés lehetséges módjai:

- * Adott szeren a szabad mozgásválasztás lehetőségének megteremtése.
- * Egy feladat különböző szintű végrehajtási lehetőségének biztosítása.
- * A végrehajtás tempójában az eltérés tolerálása.
- * Egyénre szabott feladatadás, segítségadás, hibajavítás és értékelés.

A fejlődés várható eredménye

1. A kapott feladatokat megfelelően elvégzi, reakcióképessége megfelelő.
2. Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
3. Kéziszer-használata biztos.
4. Képes korának megfelelő egyensúlyozó gyakorlatokat végezni szerekben is.
5. Saját testén biztosan eligazodik.
6. Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
7. Tud néhány mozgásos játékot (futó-fogójáték), irányítás nélkül kitartóan játszik
8. *Mozgása harmonikus, összerendezett.*
9. *Biztosan tud labdát kezelni.*
10. *Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.*
11. *Állóképessége megfelelő, kitartó a mozgásos játékokban.*
12. *Egyensúlyérzéke fejlett.*

5. ALAPVETŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK

5.1. Játék

A játék a gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb nevelési, fejlesztési eszköze. Szabadsága abban rejlik, hogy önkéntes. Spontán tevékenység, melyben a gyermek reprodukív módon próbálja az őt körülvevő világból megfigyelt részleteket egészként lejátszani. Segíti, hogy kifejezze és feldolgozza legbensőbb érzelmeit, indulatait, élményeit és vágyait. Óvodás korban a játék a percepció és a gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka és tere. Kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, kreativitást, az egész személyiséget fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenység.

A fentiekből adódóan, a gyermekek életében elég teret és időt biztosítunk (minden külső céltól függetlenül) magáért a tevékenységért folytatott, az örömszerzés kedvéért végzett játékokra. Fontos, a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Célunk és feladatunk

- * A környező világból szerzett tapasztalatok, ismeretek, pozitív és negatív élmények (vágyak) feldolgozása, a gyermekek sokoldalú önkifejezésének elősegítése.
- * Utánozható minták adása, megfelelő élményszerzési lehetőség biztosítása a játéktevékenységre.
- * Az egyéni szabadság érvényesülése mellett a társak szabadságának és sérthetlenségének tiszteletben tartása.
- * Az értelmi, a motorikus és szociális funkciók és képességek fejlődése.
- * Átmenet a cselekvésbe ágyazott gondolkodásból a képzeletben lejátszódó szintre - a képzelet világából a valóság világába.

A játék fajtái

- * Gyakorló, mozgásos játék - a gyermek az ismétlések révén különböző képességeit gyakorolja, mely jellemzően a kiscsoport játékfajtája. Alapvető meghatározója a mozgás, a tárgyakkal való manipulálás, ismétlés és utánzás (az öröm forrása maga a manipuláció!). A mozgássorozatok segítik a gyermeket saját teste, a térbeli viszonyok megismerésében és az alapmozgások összerendezésében. A gyermek fejlődésével, az eszközökhöz való kötődést folyamatosan felváltja a szerepekhez való ragaszkodás.
- * Szimbolikus szerepjáték - az óvodáskorúak domináns tevékenysége. Fiktív vagy valós élményeit sajátos játékkörülmények között ("mintha" helyzetekben) képzelete segítségével újraalkotva, felvett szerepekben eleveníti meg. A gyermek képzelete segítségével közelíti meg a valóság ismeretlen világát, és megteremti a vágyai kielégítését szolgáló feltételeket. A képzelet fejlődésével a valóság megismerése és az értelmi képességek alakulása is együtt jár.
- * Dramatikus játék, bábozás - élményhátterét a valóság és a mese világa adja. A gyermek a szereplők egyéni megformálásával, helyzetek megjelenítésével éli át az

eseményt. A dramatikus játékban a képzeleti képekből felépítve jut el a cselekmény-elgondolásig és a cselekményalkotásig. E játékformában a tudati szféra hármas dimenzióban mozog: valóságtudat, mesetudat és játéktudat. A drámajáték, mint személyiségfejlesztő módszer, és mint kifejezési mód kap helyet nevelésünk folyamatában.

- * **Építő, konstruáló játék** - a játék lényege maga a konstruálás, az alkotás. A készített tárgyak, eszközök hozzásegítik a gyermeket saját képességeinek felméréséhez, a variációs lehetőségek újabb alkotásra serkentik, megjelenik a kreatív konstruálás. Az alkotás minősége függ a gyermekek mozgásrendszerének fejlettségétől, a finommozgások összerendezettségétől, az adott technikával kapcsolatos tapasztalattól és a kivitelezés igényétől.
- * **Szabályjáték** - meghatározott, pontos szabályok szerint zajlik. Ide tartoznak egyrészt a különféle mozgások, mozgásformák, másrészt az értelmi funkciókat aktivizáló játékféleségek. A játék kiválasztásánál figyelembe kell vennünk a gyermekek fejlettségét, fejlődési ütemét. Elsősorban olyan játékokat szervezünk, melyek egyszerű szabályai számukra betarthatók, egyben ügyességet, erőfeszítést igényelnek.

Alapvető feladat a játék feltételeinek megteremtése

A nyugodt, oldott légkör biztosítja a felszabadult, derűs játék hangulatát. A konfliktusok, feszültségek oldását tapintatos, segítő tanácsaink és közös, tartalmas játékokra inspiráló javaslatunk segítik. Létszámunkból adódóan a megfelelő zajsztint kialakítása fokozott odafigyelést igényel.

A megfelelő hely sajátos játékkörülményeket teremt, és rugalmasan igazodik a gyermekek játékgényeihez.

A csoportszobák nyugalmasabb területein létrehozott állandó játszóhelyek (babakonyha, babaszoba, építőszőnyeg, természetsarok, munkaasztalok) az elmélyült, zavartalan játékot segítik elő. A tagolt terek lehetőséget teremtenek az egyéni és kiscsoportos tevékenységek, kapcsolatok alakulásához. A játéktevékenység bővülésével, az ideiglenes játszóhelyek kialakításával növelhető a játszótér. A gyermekek által mozgatható bútorok, térelválasztók és eszközök rendezéséhez és a szükséges szervezéshez segítséget nyújtunk.

Az udvar adottságai gazdagabb lehetőséget kínálnak a nagy teret igénylő mozgásos tevékenységekhez és sajátos vonásokkal gazdagítják a gyermek játékát.

- * A helyhez kötött stabil eszközök (csúszdák, mászóókák, hinta, homokozó) többnyire természetes alapanyagú (fa, kötél) szabadtéri játszó- és sportszerek. A babaházak szerepjátékokra ösztönző berendezését és felszerelését a természet adottságai (kavicsok, ágak, termések) gazdagítják, színesítik.
- * A mobil eszközök (rotikon, kötelek, létrák, koronghinták) helyhez kötöttsége kevésbé szabályozott, ezáltal több lehetőség nyílik a komplex játékok kibontakozására. A gyermekek számára az állandó mobilitás lehetőséget teremt a tér kialakítására, változtatására, egyben növeli kreativitásukat is.
- * A betonozott terület több funkciót lát el (ugróiskola, aszfaltrajz, labdázás, roller,

kerékpár), a nyugalmas alkotó tevékenységet a padok és asztalok szolgálják.

- * A természetes környezet adottságai, eszközei (homok, víz stb.) sokféle felhasználási lehetőségükből adódóan több játékforma (fajta) szinterei, kellékei és kiegészítői.

A játékidő zavartalan és hosszan tartó folyamatát a napirend biztosítja. A játékra fordított idő mértékét a gyermekek játékhangulata, játékgénye határozza meg. Adott esetekben (tízórai, mindennapos mozgás) célszerű a játék átmeneti felfüggesztésének felajánlása, érvényesítése.

Játékeszközök mindazok a tárgyak, eszközök, anyagok melyeket a gyermek játékába bevon - tematikus játékszerek, polifunkcionális játékok, különböző anyagok, használati tárgyak, népi játékeszközök. A rendelkezésre álló eszközök szabad és kreatív használata a készségek, képességek sokoldalú fejlődését biztosítják. A játékeszközöknek meg kell felelniük a minőségi és a pedagógiai követelményeknek, fontos a játék esztétikuma.

Óvodánkban kiemelt jelentőséggel bírnak a természetes anyagokból készült eszközök és játékok. A készített eszközök pedagógiai értéke sokrétű, mivel a bennük lévő lehetőségek kimeríthetetlenek. A természetes anyagok magukban hordozzák az egyszerűséget, az újszerűséget és a folyamatosságot.

Fontosnak tartjuk az értelmi képességek, a gondolkodást segítő logikai játékok és speciális fejlesztőjátékok folyamatos beszerzését. Ezek a játékok az otthoni játékok között többnyire nem találhatók meg, az óvoda sajátos, kedvelt játéktevékenységeit alkotják.

A tapasztalatok, élmények biztosításával (egyéni és közös) a gyermekjátékra ösztönzésére, inspirálására törekszünk. Az óvodai élet élményszerűsége, az eseményekben való aktív részvétel által színesebbé, tartalmasabbá válik tevékenységük. A hátrányos helyzetben élő gyermekek a közös programokból ne maradjanak ki! A közös élmények dinamikusabb akcelerációs folyamatot eredményeznek.

Az óvodapedagógus játékban való részvételét meghatározzák a gyermekek életkori és egyéni sajátosságai, az adott szituáció és a játék fajtája. Együttműködésünk, támogató, elfogadó, és segítő magatartásunk biztosítja a játék nyugalmat, tartalmasságát és fejlődését. A felnőtt beavatkozása a mintaadás, a megoldási lehetőségek ajánlása és a konfliktusok rendezése szempontjából indokolt.

A játék lehet egyedüli, létrejöhet gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt (vagy felnőtt-gyermek és gyermekcsoport) között. Mindhárom esetben a cél, hogy örömmel játsszon a gyermek. A szituációk függvényében rá kell érezni a pillanatnyi igényre!

„Mindenhez van jogom, hát játszom,
fentről gyermeknek, lentről embernek látszom.”

Ratkó József

Az óvónő feladata

- * A gyermeki játék szabadságának tiszteletben tartása.
- * A játékban rejlő belső feszültségek oldásának, levezetésének elősegítése.

- * A játék tartalmának fejlesztése érdekében ingergazdag közös élmények biztosítása, új kihívások, nehézségi szintek teremtése.
- * A játékon belüli tanulás - a gyermek szükségleteihez, igényeihez, vágyaihoz igazított tapasztalatszerzés, gyakorlási és sokoldalú próbálkozási alkalom biztosítása.
- * Önérvényesítő törekvésük kifejezésének és az érvényesülés feltételeinek megteremtése.
- * A pillanatnyi gyermeki igényeket figyelembe véve a játék helyes irányítása.
- * A játék befejezésével a szükséges és elégséges rend, a játékelrakás szokásának kialakítása.
- * A játéktevékenység figyelemmel kísérése során információk, tapasztalatok gyűjtése a gyermek fejlődésének üteméről és irányáról.
- * A szülők bevonása a közös együttjátszásba (programokba), a feltételek megteremtésébe.
- * A társas kapcsolatok, az együttműködés képessége, a közösségi szokások alakulása (pl. szerepjátékban).
- * A gyermek közösségi magatartásának formálása az együttjátszás során.

A fejlődés várható eredménye

1. Le tud mondani egy-egy kedves játékáról.
2. Élményeit megjeleníti játékában.
3. Képes az elmélyült, hosszú ideig tartó játékra.
4. Vigyáz a játékszerekre, produktumokra.
5. Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait.
6. Társaival egyezkedik, a játék során cselekvéseit összehangolja.
7. Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
8. Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
9. A játékhoz készített eszközöket felhasználja további játécai során
10. *Alkalmazkodik a játékszabályokhoz, betartja azokat.*
11. *Szükség esetén képes abbahagyni a játéktevékenységet.*
12. *Képes a játékot elvonatkoztatni a valóságtól.*

5.2. Munkajellegű tevékenységek

A játék és a munka, munkajellegű tevékenységek között sok azonosság található. Egy tevékenység egyaránt lehet játék is és munka is. A tevékenység lényegét mindig az indíték, a motívum határozza meg.

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A munkajellegű tevékenység a kötelességteljesítés alakításának eszköze, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A munkajellegű tevékenységek által a gyermekek sokrétű tapasztalatot szereznek környezetükről, az anyagok tulajdonságairól, az eszközök használatáról, és közben játékos módon alakulnak a közösségi kapcsolatok, a munkavégzéshez

szükséges készségek, képességek és fejlődnek akarati tulajdonságaik - kitartás, önállóság, felelősség stb.

Célunk és feladatunk

A gyermekek érdeklődésére, önkéntességére és tevékenységi vágyára építve a munka jellegű tevékenységek megszerettetése; a munka eredményének, értékének megbecsülésére nevelés.

- * A gyermekek önként, kedvük és egyéni képességeikhez mértén végezzenek munka jellegű tevékenységet.
- * A munkavégzés folyamatának, az eszközök használatának megismerése, gyakorlás által alakuljanak ki a szükséges készségek és képességek.
- * Az önálló munkavégzés, az együttműködés és a munkamegosztás fokozatos elérése.

Önkiszolgálás - saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek

- * Az étkezéssel kapcsolatos teendők végzése a megfelelő szabályok és szokások alakításával.
- * A tisztálkodási teendők ellátása egyéni fejlettségük alapján, felnőtt differenciált segítségével.
- * Az öltözködés terén önállósági törekvéseik érvényesülése - fejlődési ütemük és tempójuk figyelembevétele mellett.

A napi étellel kapcsolatos munkák

- * Környezetük rendjével, tisztaságával és alakításával kapcsolatos teendők ellátása - játékok elrakása a szükséges és elégséges keretek között.
- * Salátakészítés, sütés és az egyéb tevékenységek előkészületeiben és menetében cselekvő, aktív részvétel.
- * Segítségnyújtás a kisebb, rászoruló társaknak, önállósági törekvésük tiszteletben tartása mellett.
- * Egyéni megbízatások teljesítése.
- * Az ünnepi készülődésben - szervezésében, lebonyolításában (dekorálás, ajándékkészítés, sütés és főzés) - aktív részvétel.
- * A felnőttek munkájának segítése, megbecsülése (óvodában, otthon).

Naposi munka - közösségért végzett tevékenységek

- * Az esztétikus, kulturált terítés szokásainak és szabályainak alakítása és megfelelő alkalmazása.
- * A különféle tevékenységek szervezésében, az eszközök előkészítésében aktív részvétel.
- * Közvetlen környezetükben adódó teendők ellátása (asztaltörlés, söprés).

A környezettel kapcsolatos munkatevékenységek

- * A növények és állatok gondozása a csoportszobában.
- * A konyhakert, sziklakert, virágoskert munkálataiban aktív részvétel (locsolás, gyomlálás, veteményezés stb.).

- * Az évszaknak megfelelő udvari teendőkben való közreműködés (levélsöprés, hólapátolás stb.), gyűjtőmunkák végzése.
- * A szabadban élő állatok (madarak) etetésével, gondozásával kapcsolatos tevékenységek ellátása.
- * Az évente szervezett, szülők közreműködésével végzett kerti munkálatokban segítő részvétel.

Az óvónő feladata

- * A munkához szükséges pozitív viszony és az együttműködés elősegítése.
- * A gyermekek egyéni fejlettségének, sajátosságainak figyelembevételével változatos, folyamatos munkalehetőség biztosítása.
- * A meglévő tapasztalatok erősítése és újakkal való bővítése.
- * Az egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése és támogatása.
- * A munka eredményének, értékének megbecsülésére nevelés.
- * A folyamatos pozitív értékelés fejlesztő hatásának preferálása és alkalmazása.
- * Az eszközökkel kapcsolatos jártasságok alakítása a szabályok betartása (gyakorlás és ellenőrzés) mellett.
- * A szükséges munkaeszközök bővítése, elérhetőségének és mindenkorai használatának biztosítása.
- * A család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése, célszerű összehangolása.
- * A gyermek folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelése.
- * Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekekkel való együttműködés.

A fejlődés várható eredménye

1. Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
2. Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
3. A naposi teendőkhöz szükséges feladatokat elsajátítja (esztétikus terítés, asztal leszedése)
4. A barkácsoláshoz használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan rakja el.
5. Aktívan vesz részt a közösségért végzett munkában (teremrendezés, ágyazás, udvari munkák).
6. *Ügyel saját személye és környezete rendjére.*
7. *A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.*
8. *Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.*

5.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A fejlődési folyamatnak külső és belső feltételei vannak. Belső feltételnek tekintjük az öröklést és érést, külső feltételnek az egyénre ható természeti, társadalmi hatásrendszert. E két folyamat nagyjából párhuzamosan fut, mégis jelentős eltérések

lehetnek köztük. A fejlődés legfontosabb hajtótényezője a külső hatásokra létrejövő tanulás, tapasztalatszerzés.

Óvodás korban a játéknak alárendelve érvényesül a tanulás, mely az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, élményeken, játékon és játékosságon alapuló komplex tevékenységrendszerben valósul meg. Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységformákban a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A játékosság adja meg azt a szervezeti keretet, amelyben céltudatosan tervezett, szervezett és irányított pedagógiai munkánk érvényesül. A gyermekek természetes kíváncsiságára, cselekvési vágyára és érzelmi motiváltságára építünk, figyelembe véve életkori sajátosságait és egyéni fejlettségi szintjüket.

Célunk és feladatunk

A tanulás elsősorban a játékra, a játékos tevékenységek rendszerére épüljön, ahol a gyermekek tapasztalás útján szerezzenek ismereteket - a világ közvetlen megismerését a felfedezés, a cselekvés öröme szolgálja.

- * Gazdag, spontán tapasztalatszerzésre és sokoldalú képességfejlesztésre irányuló ismeretek szerzése, a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire építve.
- * A gyermeki kezdeményezés, kreativitás a tevékenységi vágy és az önállósulásra való törekvés kibontakozása, fejlődése.
- * A felfedező, problémamegoldó, a belátáson alapuló tanulás.
- * A játékban megjelenő ismeretek játékon kívüli alkalmazása.
- * A gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- * A kiemelten tehetséges gyermek felismerése, támogatása, segítése; az együttműködés és ellátás keretének kidolgozása szakszolgálat szakemberével / pszichológussal.

A tanulás lehetséges formái óvodában

„A gyermeket nem tanítani kell, hanem segíteni, felfedezni a világot.”

Montessori Mária

A spontán felfedezés, tanulás jelen van minden helyzetben, folyamatban, és áthatják az egész óvodai életet. Ahhoz, hogy az óvodáskorú gyermek önkéntes megnyilvánulása minél színesebb, változatosabb formában jelenjen meg, fontos megteremteni a szükséges készleteteket. A spontán megnyilvánulás az önállósági törekvés egyik formája, hisz új gyermeki szükségletet hoz felszínre. A látszólagos spontaneitás tudatos, következetes pedagógiai munkát takar.

Az utánzás is spontán megnyilvánulási forma, mely a személyiség alakulásával kölcsönhatásban fejlődik. Meghatározó eleme a tanulásnak, és egyben fontos mobilizálója a gyermeki tevékenységnek. Az elérhető szintet az óvodás gyermek életében a reprezentációs utánzás jelenti.

A verbális tanulás igénye a gyermekből indul ki, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés alapja. Magába foglalja a magyarázatot, a beszélgetést, a szóbeli közlés különböző formáit, melyek spontán és az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben, szituációkban adódnak.

A tanulás szervezeti formái

- * tudatosan szervezett játékos szituációkban (kezdeményezett),
- * kötött, irányított tapasztalatszerzés, tanulás.

A játékos szituációkban szervezett tevékenység ugyanolyan vonzó lehet a gyermek számára, mint a játék - a feladatok megoldásába, az adott tevékenységbe ugyanolyan örömmel kapcsolódik be, mint az önkéntes játékba. A játékos feladatok életszerűek, valós helyzetek gyakorlására adnak lehetőséget, és biztosítják a gyermek aktív, cselekvő részvételét. A tevékenységben a tanulási tartalom az elsődleges, a játékszituáció jellegénél fogva csak keretet ad. A játékoság sajátosságai:

- * a játékoság, a játék másolata - reprodukció
- * tudatosan szervezett tevékenység a tanulás folyamatában - közvetett tanulás.

Amennyiben a gyermek ebben a játékoságra törekvő folyamatban nem önkéntes alapon vesz részt, hanem (esetleg) külső kényszer hatására, megszűnik a játékoság varázsa, és rosszul értelmezett tanulássá válik tevékenységük. Céljaink elérése érdekében fontos a játékoság elvének helyes értelmezése és érvényesítése, a játék, a játékoság és a tanulás belső egyensúlyának megtartása. Lényegesnek tartjuk a kevésbé érdeklődő gyermekek figyelemmel kísérését, bevonását és ösztönzését.

A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó játékos tanulási folyamatok a fejlődésbeli különbségeket veszik alapul, az óvónő-gyermek együttműködésének lehetőségei pedig az egyéni fejlődést biztosítják.

A gyermekek sajátosságaiból és létszámunkból adódóan a kötetlen mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formát tartjuk a legcélravezetőbbnek. E foglalkozási formák szerveződése indulhat a gyermek részéről, de általában az óvodapedagógus a kezdeményező. Az együtt dolgozó csoportok érdeklődése, képességei és összetétele határozza meg a fejlesztés tartalmát és irányát.

Kötött szervezésű foglalkozások: 3-4 éves gyermekek - testnevelés foglalkozás, 4-5 éves gyermekek - bővül az ének-zene foglalkozással, 5-6,7 éves gyermekek - bővül a külső világ tevékeny megismerése és matematikai tartalmú tapasztalatok foglalkozással.

Az óvónő feladata

- * Szorongástól mentes, meleg, szeretetteljes légkör megteremtése.
- * A gyermek egyéni képességeinek, fejlődésének figyelembevétele.
- * Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben és a környezet tevékeny megismerése során a világ sokoldalú felfedezésének biztosítása.
- * A gyermekek tevékenységi vágyára építve a tapasztalatszerző, ismeretközvetítő, képességfejlesztő tanulás érvényesítése.
- * A játékoság érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtése.
- * A gyermekek teljesítőképességének, egyéni fejlettségének megfelelő szintű feladatok adása.
- * Feladattudatuk, kitartásuk és eredményre törekvésük segítése.
- * A tévedés lehetőségének, a hibák javításának biztosítása.
- * A személyre szóló, magyarázatot adó pozitív értékelés előtérbe helyezése.

- * A hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, differenciált fejlesztése - egyenlő esély biztosítása az iskolakezdéshez.
- * A gyermek fejlettségéhez igazodó, illetve érdeklődésének megfelelő eszközök biztosítása, mely segíti az érzékelés, észlelés, megfigyelés pontosítását.
- * A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása

A fejlődés várható eredménye

1. Az egyszerű feladatokat megérti.
2. Érdeklődik és bekapcsolódik be az adott tevékenységekbe.
3. Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
4. A dolgok, jelenségek közötti összefüggéseket felismeri.
5. Feladatai végrehajtásában önálló.
6. Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
7. Él benne az iskola, a tanulás iránti vágy.
8. *Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.*
9. *Képes figyelmét hosszabb ideig összpontosítani.*

5.4. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatokkal

A külső világ megismerésének elsődleges forrása maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet. Az óvodáskorban szerzett ez irányú tapasztalatok befolyásolják a kicsik személyiségének fejlődését - az értelmi képességeit, kreativitását, érzés- és gondolatvilágát, nyelvi kifejezőképességét és játékát. A környezet tevékeny megismerése közben birtokába jutnak bizonyos matematikai tapasztalatoknak, ismereteknek is, melyek elválaszthatatlan kölcsönhatásban állnak más nevelési területekkel. A dolgok, jelenségek természetes kapcsolata, összefonódása és láncszerűsége adja meg a megismerés alapját.

Óvodánkban kiemelt fejlesztési területként kezeljük a külső világ, a környezet tevékeny megismerését.

A környezet tevékeny megismerése közben a gyermekek matematikai tapasztalatok, ismeretek birtokába jutnak (spontán és kötött keretek között), melyek önálló gondolkodásra készítik őket. A leghatékonyabban a gyermeki gondolkodást akkor fejlesztjük, ha olyan szituációkat teremtünk, amelyek kereső-, felfedező-, alkotótevékenységre ösztönöznek.

Célunk és feladatunk

Sokoldalú tapasztalatszerzés, a környező valóság tevékeny megismerése, a gyermekek aktív kapcsolata a világgal, az ismeretek gyakorlati kipróbálása. Az óvodáskorú gyermek gondolkodásának fejlesztése, a tárgyakkal való manipulációtól a gondolati tevékenység felé (e folyamat során a külső cselekvések váljanak belsőkké, azaz váljanak gondolkodási műveletekké). Környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek biztosítása.

- * A környezet megismerése iránti vágy alakítása, természetes élethelyzetekben történő tapasztalatok, ismeretek, közös élmények szerzése, melyek segítik az életkornak megfelelő biztonságos eligazodást.
- * Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák elsajátítása a természeti, illetve társadalmi környezetben.
- * Alakuljanak pozitív attitűdjeik az élővilág, a harmonikus és szép környezet iránt, a környezet- és természetvédelem terén.
- * A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.
- * Matematikai tapasztalatok szerzése a környező valóság formai, mennyiségi és térbeli viszonyairól.
- * Élmény legyen számukra a spontán felfedezés, rácsodálkozás a kreativitás (problémahelyzetek feltárása, kihasználása).
- * A tevékenységek folyamatában új összefüggéseket keresve váljanak képessé önálló, eredeti megoldásokra, kreatív tevékenységre.

Témaköreink

- * A társadalmi környezet hatása (család, testrészecskék, emberi kapcsolatok, lakóhely, felnőttek munkája, ünnepek, napszakok, közlekedés).
- * A gyermek kapcsolata az élővilággal, a természettel (évszakok, növény- és állatvilág, természeti jelenségek).
- * Az élettelen környezet szerepe (anyagok, egyszerű kísérletek, tapasztalások).
- * Környezetalkítás és környezetkultúra (komplex folyamat).

A témakörök kölcsönhatásban állnak egymással, a témák többször kerülnek feldolgozásra, a tevékenységek folytathatók, ismételhetők (rugalmasan kezelhetők). Az ismeretanyagot több nézőpontból közelítjük meg, a sokoldalú tapasztalatszerzésre törekszünk, építve spontán élményeikre, ötleteikre. A gyermekeket foglalkoztató egyéb kérdések terén lehetőséget biztosítunk a felvetődött téma bővebb feldolgozására (pl. bolygók - Planetárium látogatása stb.).

Alapvető feladatunk a gyermek és személyiségközpontú tervezés, melyet célszerű az évszakok jelenségeire, aktuális eseményeink, ünnepeink, (néphagyományaink) köré csoportosítani. A természet közeli és életszerű megközelítés által érzelmileg gazdag, környezetszerető, a világra nyitott és érdeklődő személyiség kialakítására törekszünk.

A fejlesztés tartalma a külső világ tevékeny megismerése terén

Lényeges, hogy elsősorban településünk, közvetlen környezetünk természeti és társadalmi jellemzőit ismerjék meg gyermekeink, a séták és kirándulások prioritását **helyi értékeink, sajátosságaink** képviseljék.

Óvodánk **udvara** megfelelő teret nyújt a szabad mozgásra, a játékokra az élővilág közeli megfigyelésére, a folyamatok követésére. A sziklakert a növények és állatok életének megismerését, a környezet és az élővilág közötti kapcsolatok, összefüggések felfedezését segítik elő. A gyümölcsfák megfigyelése és gondozása és szüretelése során tapasztalatokat szerezhetnek az évszaki változásokról.

A veteményeskertben végzett munka és a komposztáló használata során nyomon követhető a növények fejlődése, a környezet alakíthatóságának, változásainak folyamatai. A gyümölcsök, gyógynövények felhasználhatók a mindennapi tevékenységek során (salátakészítés, lekvár főzés, aszalás stb.), egyben az egészséges táplálkozást is segítik.

Az évszakok gazdag tapasztalatgyűjtő programjait képezik a természet megfigyelésére irányuló séták (környező kertek, piac stb.) és tevékenységek (pl. szüret, aszalás). Az élményszerzés mellett hasznos elfoglaltság a gyűjtőmunkák végzése (teafüvek, magvak stb.), a természet "kincseinek" felkutatása (kavicsok, ágak, termések stb.). A csoportszobákban kialakított természetsarkok őrzik egy-egy séta, kirándulás "emlékeit", egyben fontos szerepet töltenek be az óvodások által is elvégezhető egyszerű kísérletek, megtapasztalások terén. Az élősarok növény és állatvilága is számtalan lehetőséget kínál a folyamatok követésére (csíráztatás, hajtatás stb.), ismeretek szerzésére.

A kerületi természeti értékek megismertetését, a természet változásainak megfigyeléseit szolgálják a **Rákospatak** árterületeire, a **Népkert**be tett visszatérő sétáink, valamint a Naplás-tó és Merzse mocsár természetvédelmi területeire irányuló kirándulásaink.

Kerületünk közintézményeiben tett látogatásaink alkalmával a környezetünkben megfigyelhető, jellemző és fellelhető foglalkozásokról, a felnőttek munkájáról kapnak képet gyermekeink (piac, tűzoltóság, posta, , stb.).

Budapest nevezetességeinek (múzeumok, természetvédelmi területek, kulturális intézmények stb.) felkeresése, megtekintése nemzeti értékeink, nemzeti kultúránk megismerését és megbecsülését segítik elő. A séták, a kirándulások alkalmával lehetőség nyílik a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák alakítására, a kulturált viselkedés szabályainak gyakorlására. A közlekedési eszközök (busz, metró, vonat, repülőtér stb.) megismerése mellett fontos a közlekedési szabályok, a közlekedési morál megalapozása közvetlen tapasztalatszerzés útján.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerjék, szeressék és óvják környezetüket. A környezetbarát cselekvések, attitűdök, szokások elsajátításával egy környezetre figyelő magatartásforma kialakítására törekszünk. Nevelésünk alapvető feladata, hogy gyermekeink harmonikusan tudjanak együtt élni környezetükkel és a természettel.

Lényegesnek tartjuk már óvodás korban a szemét és az újra hasznosítható anyagok megkülönböztetését. A szelektív gyűjtés során a még felhasználható anyagok megismerésén és hasznosításán túl a takarékosági szokások alapjait is elsajátítják - pl. a rendszeresen összegyűjtött papír a természet védelmének jó példája.

Környezetünk megismerése, alakítása és formálása elősegíti gyermekeink világképének, környezetkultúrájának és értékrendjének fejlődését. Fontosnak tartjuk a szülők bevonását programunkba, hisz nevelésünk hatékonysága akkor eredményes, ha óvodán kívül, a családban is folytatódna, megerősítést kapnak kezdeményezéseink.

A globális környezetünkkel kapcsolatos pozitív viszony kialakítása jelenünk problémája, feladata és jövőnk kulcskérdése. Fontosnak tartjuk a felelős Állatvédelem fogalmának, fontosságának megismertetését szülőkkel és gyermekekkel egyaránt. Az állatvédelmi témához kapcsolódóan külső partnerek ajánlásait figyelembe vesszük és megvalósítjuk (mézes reggeli, eledel gyűjtés állatotthonok részére, tematikus kutyasétáltatás stb.) „Nálatok laknak-e állatok?” című rajzpályázaton való részvétel.

A fejlesztés tartalma matematikai tapasztalatok terén

- * Tárgyak, személyek összehasonlítása, rendezése és halmazalkotások.
- * Lényege a kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerinti válogatás, rendezés.
- * A számfogalom előkészítése, alapozása.
- * Magába foglalja a mennyiségek, halmazok összemérését, az elemek párosítását, a tő- és sorszámneveket és a darabszám változásait.
- * Tapasztalatok a geometria körében.
- * Az építéseket, a tájékozódást térben és síkban, valamint a tükörrel való tevékenységet tartalmazza.
- * A variációs lehetőségek felismerése (kombinatorika).

„Meg kell tanulni a gyerekekkel együtt gondolkodni. Vele, és nem helyette.” Csak így várható, hogy fejlesztő-nevelőmunkánk a gyermekek fejlődését szolgálja.

Minden konkrét matematikai nevelés láncszeme egy egész éves folyamatnak. Egymásra épülő, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségekből áll, mely tudatos nevelőmunkát és tudatos, logikus tervezést igényel.

Kiemelt szerepe van a játékoságnak - a feladatok tervezése, szervezése a gyermekek játszókedvére épül. Játékos mozgásokkal, játékos cselekvésekkel, szabályjátékokkal, manipulatív tevékenységekkel tehetjük színesebbé, gazdagabbá egy-egy téma gyermekközei feldolgozását. A szabályhoz kötött játék kiváló lehetőséget ad a matematikai neveléshez, a gondolkodás fejlesztéséhez, a gyermek egész személyiségének alakításához. Fontosnak tartjuk ezek beépítését a nevelőmunkánkba.

3-4 éves korban még nincs szervezett matematikai nevelés, de egyszerű tapasztalásokra ebben a korban is lehetőség nyílik. Játékaik során felfedeznek matematikai jellegű összefüggéseket, melyek a későbbi fejlesztőmunkánk alapját képezik.

5-6,7 éves korban játékos megoldási lehetőségek és fejlesztő feladatok képezik a matematikai tevékenység tartalmát.

Az óvónő feladata

- * Alapvető szempont, hogy a témakörök elsősorban helyszínen kerüljenek feldolgozásra!
- * A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- * Helyzetek teremtésével, a felfedezés, a rácsodálkozás, a spontán és szerzett tapasztalatok biztosítása.
- * A tapasztalatszerzés alapját a cselekvés képezze.
- * Az ok- okozati összefüggések feltárásának és meglátásának elősegítése.
- * A környezetalakító munkajellegű feladatok iránti érdeklődésük felkeltése, az eredmények, a munka értékének megbecsülésére nevelés.

- * A változatos, többféle tevékenység egy időben történő folyamatához, gyakorlásához a megfelelő feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz).
- * A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességfejlődésének
- * elősegítése, a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításába.
- * Pozitív viszony kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.
- * A családok környezetkultúrájának, szokásainak figyelembevétele és bevonása óvodai életünkbe.
- * A fejlesztés optimális feltételeinek megteremtése.
- * A gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére építve az élménygyűjtéshez kedvező helyzetek teremtése.
- * A környezetükben szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendezése.
- * Egyéni megismerő erőik, problémalátásuk, problémamegoldó képességeik fejlesztése.
- * A közös megoldások, a közös együttműködés és együttgondolkodás elősegítése.
- * A játékosság elvének figyelembevétele, érvényesítése.

5.5. Hagyományaink

A szokások és hagyományok (helyi, nemzeti, családi tárgyi és népi) kulturális értékének megőrzése és közvetítése fontos szerepet töltenek be óvodánkban. A világ felfedezése, megismerése során a gyermek olyan tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, melyek a környezetben való tájékozódásukat, biztonságos eligazodásukat segíti.

„Megismerni a szülőföldet, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, és néphagyományok, szokások a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.” Alapprogram

Célunk és feladatunk

A hagyományok, a szokások megismerése, értékeinek megőrzése, közvetítése, és átörökítése.

- * A hazai táj, a természet szeretetére, a szülők, felnőttek tiszteletére nevelés, a hazaszeretet alapjainak lerakása.
- * Az ünnepek, a közös élmények által a közös tevékenységek gyakorlása.
- * A népi ízlés és gondolatvilág, a népi kultúra megismerése a népmesék, népdalok, népzene, népi játékok és a környezetben rejlő lehetőségek által.
- * A szülőföldhöz való kötődés elősegítése.

Óvodánkban kiemelt feladatunknak tekintjük a természet, a táj iránti, pozitív attitűdök ébresztését. Hogy gyermekeink tiszteljék, óvják, szeressék és megbecsüljék természeti és tárgyi környezetüket, fontos, hogy megismerkedjenek az évszázadokon át letisztult formavilággal, és egyben alkotói lehessenek. A népi kismesterségek segítségével megtapasztalhatják az alkotás örömét, az anyagok tulajdonságait és megmunkálásának (gyöngyfűzés, szövés, tojásfestés stb.) lehetőségeit.

Az ember és a természet nemes kapcsolata, a természet szeretete és ünnepeink biztosítják a hazához való kötődést, a hazaszeretet alapjait.

Életünk részben a jeles napok köré szerveződnek, átlátható, tervezhető időszakokra osztják mindennapjainkat. Minden ünnepnek sajátos hangulata, tartalma, jelentése van. Az óvodában eltöltött évek alatt a jeles napok ismétlődnek, a hozzá fűződő szokások elmélyülnek és bővülnek. Az események előtti várakozás, a készülődés, a holnap öröme távlatot jelent a gyermekek számára, melyek több hetes ciklust is alkothatnak (pl. adventi gyertyák gyűjtása). A készülődés folyamatában lehetőség nyílik a láncszerűen kapcsolódó tevékenységek, élmények, folyamatok átélésére.

A jeles eseményeket (pl. szüret, farsang) a hozzájuk kapcsolódó népi mondókákkal, versekkel, dalokkal és játékokkal tesszük színesebbé. A hónapokhoz és évszakokhoz kapcsolódó közmondások, rigmusok, találós kérdések és a szájhagyomány útján örökölt játékok gazdag lehetőséget kínálnak a válogatáshoz.

Helyi szokásaink, hagyományaink és ünnepeink

A jeles napok előtti készülődés és ünnepeink során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a családról, az összetartozásról, az ünnepek jelképeiről, az ajándékozás örömeiről. Hagyományaink és ünnepeink lehetőséget biztosítanak életszerű helyzetek teremtésére, a sütés-főzés és egyéb munkatevékenységek alapját a valóság szolgálja. A gyermekmunka szorosan kapcsolódik a csoport életének várt eseményeihez.

Hagyományos ünnepeink az alábbiak:

- * A szokások és hagyományok (helyi, nemzeti, családi, tárgyi és népi, más népek) kulturális értékek megőrzése és közvetítése fontos szerepet töltenek be óvodánkban. Pl. Balkán hangocska, Erdős Renée ház látogatása
- * születésnapokra közös ajándékkészítés és ünneplés,
- * Márton nap megünneplése csoportosan
- * csoportos mikulásvárás,
- * Luca napi búza ültetés
- * karácsonyi készülődés, közös és csoportos ünneplés,
- * farsangi bál közös és csoportos játékokkal,
- * kiszézés (közös télűzés az udvaron)
- * Március 15. méltó megünneplése,
- * húsvéti készülődés, tojásfestés, locsolkodás,
- * anyák napi köszöntő csoportokban,
- * évzáró, búcsúztatás csoportos keretek között,
- * gyermeknapi közös rendezvény a gyermekek és szüleik bevonásával.

Egyéb helyi szokásaink és hagyományaink:

- * új gyermekek és a kiscsoportosok fogadása ajándékkal (jelükkel ellátott nyaklánc),
- * búcsúzó tarisznya szövése a gyermekek bevonásával,
- * búcsúzó emlékkönyv készítése és egészalakos kerítéselem festése szülőkkel közösen az iskolába menő nagycsoportos gyermekekkel közösen - az óvoda kerítésére
- * előadóművészek, együttesek előadása pl. Keresztes Nagy Árpád regös énekmondó, Tébláb együttes, Kuti Albert néptánca

- * óvónői bábelőadás vagy dramatizálás ünnepeken,
- * óvónői énekes műsor a karácsonyi és egyéb felnőtt rendezvényeken,
- * közös készülődés a szülőkkel az ünnepekre pl. karácsony, farsang, húsvét,
- * egységes, napsugaras póló viselése kirándulások, sportversenyek alkalmával
- * jeles napok alkalmával egységes állatos, kék, illetve zöld póló viselése.
- * Állatok karácsonya címmel tárgyi felajánlás gyűjtése különböző állatmenhelyeknek
- * húsvéti és/vagy karácsonyi vásár szülők szervezése által

A környezetvédelem és a mozgás fontosságát hangsúlyozó jeles napokról élménygazdag, tevékeny megemlékezés:

- * március 22. a Víz Világnapján tapasztalatszerző kirándulások szervezése,
- * április 22. a Föld Napján virágok ültetése, ügyességi játékok szervezése, teljesítése
- * május 10. a Madarak és Fák Napján erdei kirándulás szervezése,
- * október 4. az Állatok Világnapján Bogárháton vagy Tüskeshátú madártanoda előadásainak meghívása, forgó rendszerű ügyességi játékok teljesítése
- * a kerületi Magonc környezetvédelmi napon aktív részvétel
- * a „Kertünk kincsei” kerületi programon aktív részvétel
- * FKF programok biztosításával a szelektív hulladékgyűjtés fontosságának hangsúlyozása (szelektív papír és műanyag gyűjtés, komposztálás csoportos szinten),
- * Öko program állatsimogató program szervezése óvodai szinten,
- * Katlan utcai (rákoshegyi) tanya háziállatainak megfigyelése,
- * Tüskeshátú madártanoda programmal állatok szeretetére nevelés, Bogárháton programmal a rovarok bogarak megszerettetésére nevelés,
- * a Gondolkodj Egészségesen Alapítvány Blum programjának biztosításával az egészséges életmódra nevelés kihangsúlyozása
- * Kihívás Napján ügyességi játékok szervezése,
- * a “Makk Marci sportversenyen aktív részvétel.

Munkánk eredményessége azon múlik, hogy milyen értékeket közvetítünk, és milyen környezeti hatások érik a gyermekeket.

A fejlődés várható eredménye

1. Ismeri testrészeit, érzékszerveit, az azokhoz kapcsolódó higiénés szokásokat.
2. Szívesen részt vesz az egészséges életmódért végzett tevékenységekben.
3. Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat jellemző jegyek alapján.
4. Korának megfelelően felismeri az egyszerű összefüggéseket.
5. Képes tájékozódni szűkebb környezetében, ismeri néhány környező intézmény funkcióját /piac, posta/.

6. Ismeri és betartja a közlekedés rá vonatkozó legfontosabb szabályait.
7. Ismeri az óvodai életünkhöz kapcsolódó jeles napokat, részt vesz az ahhoz fűződő hagyományaink ápolásában.
8. *Betartja az alapvető környezetvédelmi viselkedési formákat.*
9. *Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növény- és állatgondozásban, a természetvédelemben.*
10. *Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, tudja teljes nevét, lakcímét, családtagjai nevét.*
11. Helyesen használja a tö- és sorszámneveket.
12. Képes két kiterjedést vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbát, többet létrehozni.
13. *Tud összehasonlítani dolgokat, különbségeket tulajdonság szerint: mennyiség, méret, forma, szín szerint.*
14. *10-es számkörben képes matematikai műveleteket végezni (halmazképzés, bontás, részhalmazok egyesítése stb.).*
15. *Helyesen használja a térbeli és síkbeli viszonyokat jelentő névutókat.*
16. *Síkban jól tud tájékozódni (felismeri a bal-jobb irányt).*

5.6. Verselés, mesélés

A gyermekirodalom - a népköltészet és a műköltészet- szépsége és harmóniája érzelmi alapot teremt az irodalmi élmények befogadásához, szeretetéhez.

A valóságot, az érzéseket és gondolatokat művészi formáló irodalmi műazonosulásra készíti a gyermeket. Számára a valóság és az illúzió egysége vonzó, izgalmas örömforrás, mely aktivizálja képességeit, és fejleszti személyiségét.

Az óvodás gyermekirodalom anyagát a magyar és külföldi népköltészeti alkotásokból, a klasszikus és a mai magyar irodalom köréből merítjük, alapját a népköltészet (a népi mondókák, a népi gyermekköltészet és népmesék) képezi. A mese a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Célunk és feladatunk

Az irodalom szeretetének megalapozása - a gyermekirodalom sajátos eszközeivel a gyermekek érdeklődésének felkeltése, képességeiknek kibontakoztatása és fejlesztése.

- * A gyermekek örömmel, szívesen hallgassanak mondókát, verset és mesét, váljanak képessé az irodalmi élmények érzékeny befogadására.
- * Fejlődjön beszédük grammatikai, jelentéstani és motorikus rendszere.
- * A mese segítségével önmaga és a világ megértése, a pozitív és negatív tulajdonságok, az emberi értékek felismerése.
- * A mesélés szokásának, rítusának kialakítása, mely segíti a gyermek ráhangolódását és a mesék befogadását.

A fejlesztés tartalma

A népi mondókák, versek a természet jelenségeihez a mindennapi tevékenységekhez és a környezethez kapcsolódnak. Az ölbeli játékok a kisebb gyermekek biztonságérzetét, a gyermek-felnőtt pozitív érzelmi kapcsolatának kialakulását segítik. Örömmel ismételnék meg különböző műveleteket, gesztusokat, hangokat, szavakat és verssorokat. A funkciógyakorlás, az ismétlés, a folyamatosság érzelmi megnyilvánulást, örömet vált ki bennük.

A nagyobb gyermekek szívesen hallgatják és ismétlik a költői alkotások hangzásbeli játékait, zeneiségét - elbűvöli őket a ritmus, a rímek élénksége, változatossága és játékossága. Egyre fogékonyabbak a vers témája, a költői képek iránt, a versekből sugárzó érzelmekre, hangulatokra is ráéreznek. Ebben a korban felgyorsul a gyermekek képzeletének fejlődése.

A gyermekek képzeletének fejlődésében a mese ugyancsak jelentős szerepet játszik. Reprodukív fantáziájuk, empatikus képességük által életre kelnek a mesealakok, a különböző meseszituációk, az események. A mesehallgatás során az óvodás gyermek erős érzelmi, beleérző-beleélő képességére alapozunk, és a mese tartalmi, formai kifejezőeszközeivel fejlesztjük személyiségének alapvető vonásait. A mese sajátos eszközei (bűvölete, mágikus világa) a gyermekek belső képalkotásának folyamatát és belső képvilágának megjelenítését szolgálja.

A mesevárás hangulatát a mesesarok, mesekuckó és a mesélővel való személyes kapcsolat kialakítása segíti. A CSEND megteremtését pedagógiai tapintattal, a személyes kapcsolatokat erősítő eszközökkel, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal érhetjük el. A mesekuckó természetes alapanyagú egyszerű kellékei (bábok, bot, kalap stb.) elősegítik a képzeleti képek előhívását, az érzelmi kötődést. A nyugodt, biztonságot sugárzó légkör, a gyermekek érdeklődésének, érzelmi és értelmi nyitottságának fenntartása biztosítja az élmények maradandóságát.

A kötetlen jellegű irodalmi kezdeményezés, a rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek és a gyermeki várákozást kielégítő élmények hatására a gyermekek önként vállalt, mindennapos igényévé válik. Gyakran kéri újra és újra a már ismert mesét, érdeklődésük egyre inkább elmélyül, és reprodukív módon nyilvánul meg (játékban, bábozáskor, dramatizáláskor stb.).

A gyermekirodalomnak kiemelkedő szerepe van a gyermekek anyanyelvi nevelésében. Az irodalmi alkotások új szavakat, számukra ismeretlen kifejezéseket közvetítenek, gyarapodik aktív és passzív szókincsük. A mesék, népi mondókák, versek mondogatása biztosítja a tiszta hangképzést, a helyes artikulációt, a magyar nyelv hangsúlyviszonyainak, a beszéd- és előadásmód gyakorlását.

Óvodánkban hagyománnyá vált, nagyobb ünnepek, események (pl. Mikulás, Farsang) alkalmával az óvónői bábozás, dramatizálás.

A bábjátékkal felkeltett esztétikai érzelmek színezik, érdekesebbé teszik a gyermekek egyéniségét, s hozzájárulnak a gyermekkor művészi örömeihez, fejlesztik az esztétikai fogékonyságot.

A dramatizálás fejleszti a gyermekek aktivitását, ön és emberismeretét, helyzet meghatározási és döntési képességét, reprodukív és produktív fantáziáját, önálló gondolkodását, beszédének tisztaságát, kifejezőképességének árnyaltságát, mimetikus eszköztárát.

Az óvónő feladata

- * A gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira alapozva humanista és művészi értékű alkotások közvetítése.
- * A gyermekirodalom sajátos eszközeivel a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek formálása.
- * A gyermekek mentális fejlődésének érdekében a mindennapos versmondás, mesélés, mondókázás biztosítása.
- * Az intellektuális, morális és esztétikai hatások rendszerében az érzelmi, értelmi és anyanyelvi nevelés feladatainak érvényesítése.
- * A választott irodalmi mű feleljen meg a gyermekek figyelemterjedelmének, képességeinek, elsősorban hangsúlyos, magyar versek válogatására törekedjünk.
- * A könyv iránti szeretet kibontakozásának elősegítése, a könyv helyes használatának tudatosítása.
- * Kulturális programok szervezése pl. színházlátogatás.
- * A szülők tájékoztatása - a személyes kontaktust igénylő mesélés együttes élményének hangsúlyozása a tömegkommunikáció személytelenségével szemben.
- * A 3-7 éves gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása, megismertetése kellő egyensúly betartásával.

A fejlődés várható eredménye

1. Szívesen mesél, báboz, dramatizál.
2. Várja, igényli a mesehallgatást.
3. Gondosan bánik a könyvekkel.
4. Tud rövid történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
5. *Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.*
6. *Tud összefüggő mondatokat képekről alkotni.*
7. *Mesetudata kialakult, képes történetek, mesék folytatására.*
8. *Figyelmesen hallgatja a verset, mesét.*

5.7. Ének, zene, népi játék

Az ének, a zene fontos szerepet tölt be a gyermek életében - lehetőséget teremt az érzelmek kifejezésére, közvetítésére és az élményt, örömet nyújtó közös éneklésre. A zene fogékonnyá tesz a szép befogadására, formálja a zenei ízlést, és segíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Nevelésünk alapját a magyar népi énekes, mondókás játékok és a hozzájuk fűződő népszokások, hagyományok alkotják, valamint az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások. A dallam, a ritmus és a vele járó mozgás szoros egységet alkotnak és kölcsönhatásban fejlődnek. A zenei nevelés nem választható külön az óvodai nevelés más területeitől, szorosan összefonódik az irodalmi, anyanyelvi és a többi nevelési területtel. Ezek integráltan fejlesztik a gyermek személyiségét.

Célunk és feladatunk

A gyermekek zene iránti érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük formálása, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése és a befogadás képességének megalapozása, elősegítése.

- * Az énekes játékok, a zene jelentsen örömet számukra, szívesen és önként énekeljenek, mozogjanak és játsszanak.
- * Fejlődjenek zenei képességeik (éneklési, ritmikai, mozgás, hallási), zenei kreativitásuk, alakuljon zenei anyanyelvük.
- * A népi hagyományok zenei értékeinek megismerése a népi játékokon, a népdalokon keresztül.
- * Az éneklés, zenélés a mindennapi tevékenység részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával.

A fejlesztés tartalma

A szélesebb körű zenei kiteljesedés érdekében ki kell bővítenünk a zene határait. Feladatunk, nemcsak a szép énekhangra építeni, hanem minden létező hangzásra. Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelését az emberi hang, állathangok, természeti hangok, tárgyak hangjai és a hangszerek hangjai képezik.

A gyermekmondókák, a rigmusok és csúfolódók értéke és jelentősége egyenlő a gyermekdalokéval, egyben anyanyelvi örökségünkéből is ízelítésül szolgálnak a mai beszédünkben már fel nem lelhető szavak, kifejezések. A néphagyományok anyaga a szöveget, a ritmust és dallamot tökéletes egységben kínálja számunkra.

Az egyenletes lüktetés, a dal ritmusa, tempója, hangsúlya és a motívum benne van a dalban, az éneklés egyidejűleg mindegyiket magába foglalja. A ritmus változatos kifejezését játékos mozdulatokkal, ritmushangszerekkel és mozgással érhetjük el. Az egyszerű zenei eszközök elkészítése és használata (diócsörgő, mákcsörgő, gesztenyekalapács stb.) a gyermekek hangszínérzékét és zenei kreativitását fejlesztik.

„A gyermek ösztönszerű, természetes nyelve a dal, s minél fiatalabb, annál inkább kívánja mellé a mozgást.” Kodály Zoltán

A népi gyermekjátékok, dalos játékok és mondókák ritmusa, lüktetése magukban hordozzák a mozgás lehetőségét.

A gyermek éneklése szoros kapcsolatban áll a mozgással, a kettő együtt, egységes egymásra hatásban fejlődik. A mozdulatok segítik a motívum megértését, a hangsúly kiemelését és zenei formaérzéküket. Az egyszerű, életszerű mozgások (lépések), mozgássorozatok a tánclépés elemeit tartalmazzák. Óvodánkban a néptánc, a népzene megkedveltetését, megszerettetését a Kolompos együttes maradandó előadása segíti.

A hallásfejlesztés mindig éneklésre, aktív zenei cselekvésre épül. A hallás, a belső hallás képességének kialakulása segíti a zenei emlékezet megbízhatóságát és a zenetanulás megalapozását.

A zenehallgatás során különböző jellegű dalokkal és zenei hangulatokkal, hangszerek sajátos hangszínével és játékaival ismerkednek meg a gyermekek. A zenehallgatás más tevékenységhez is kapcsolható, időtartama a gyermekek hangulatától függően, a helyzetnek megfelelően változó.

Óvodánkban hagyománnyá vált a nagyobb ünnepek, események (pl. karácsonyi ünnep) alkalmával az óvónők énekes előadása.

3-4 éves korban kis hangterjedelmű dalokkal és ölbeli játékokkal ismerkednek meg gyermekeink, melyek a testközeli, biztonságot adó óvónő-gyermek kapcsolaton alapulnak. A felnőtt énekéhez, mondókázásához kapcsolódó és spontán éneklésbe kezdő gyermek megerősítésével kezdjük el zenei nevelésüket.

5-6,7 éves gyermekek zenei nevelése spontán helyzetekben és heti egy alkalommal kötött (a benne lévő mozgáslehetőségek kihasználása érdekében) keretek között valósul meg. Az éneklés alapvető készségeinek kialakulása által a zenei anyag hangterjedelmében, ritmusában és mozgásformájában bonyolultabbá, nehezebbé válik. Elsődleges szempont továbbra is az éneklési kedv megtartása és erősítése.

Az óvónő feladata

„Énekeljünk sokat, énekeljünk tisztán, énekeljünk szépen!”

- * Az életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembevétele.
- * A néphagyományok, a népi játékok megismertetése, ápolása és továbbadása.
- * A mondókák, dalos játékok, táncok eszközeinek, kellékeinek készítése és biztosítása.
- * A népi gyermekjáték-füzérbe csak eredeti népi játékok és mondókák válogatása.
- * Változatos térformák (csigavonal, kör, kettős kör) táncmozdulatok alkalmazása.
- * Népi kultúránk lehetőségeinek felkutatása, sok zenei tapasztalat biztosítása.
- * Más népek dalainak, zenéinek megismertetése; a zenehallgatás esztétikai örömeinek megéreztetése, együttműködés a családdal.
- * Az udvaron adódó lehetőségek mozgásos, énekes népi játékok kihasználása, ügyelve az anyag megfelelő kiválasztására.
- * A gyermekek kapjanak lehetőséget egyéni éneklésre és szereplésre.
- * Lehetőség biztosítása a spontán éneklésre, táncra, mozgásra, zenélésre.

A fejlődés várható eredménye

1. Örömmel vesz részt a dalos játékokban.
2. Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
3. Ritmusérzéke kialakult, tud dallammotívumokat egyénileg visszaénekelni.
4. Ritmusérzéke kialakult, tud ritmusmotívumokat egyénileg is visszatapsolni.

5. Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ritmushangszerekkel tudja kísélni.
6. Ismert dalokat felismer dallamukról.
7. Felismeri hallás után a halk-hangost, tud halkan-hangosan énekelni, beszélni.
8. Felismeri hallás után a magas-mély hangszínt és a kettő közti különbséget.
9. *Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.*
10. *felismeri az egyenletes lüktetés és tudja kísélni mozgással, járással, tapssal és ritmushangszerrel,*
11. *Tud irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.*
12. *A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.*

5.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az óvodai vizuális nevelés sokrétű, összetett terület - magába foglalja a látásnevelést, képalakítást, a plasztikai munkákat, az építést, a környezetalakítást, a népművészeti elemeket, az esztétikus tárgyi környezetet, és a műalkotásokkal való ismerkedést. A személyiségfejlesztés komplex folyamatában az élmények és tapasztalatok rendszerére építve tevékenységek útján segíti az egyéni képességek kialakulását és formálását.

A vizuális nevelés alapfeltétele és egyben eredménye, hogy a gyermekek képesek olyan jelek alkotására, melyekkel kifejezhetik érzéseiket, gondolataikat és elsajátítják a vizuális nyelvet. Nevelésünk folyamatában a gyermek belső motivációit és szubjektív folyamatait hozzuk kapcsolatba azokkal a külső hatásokkal, melyekkel kitűzött célunkat kívánjuk megvalósítani.

Célunk és feladatunk

- * A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás fejlesztése és a szép iránti igényük alakítása.
- * A tevékenységekhez használható eszközök, anyagok tulajdonságainak és a különböző technikai alapelemek, eljárások használatának elsajátítása.
- * Fejlődjön képi-plasztikai kifejezőképességük, képi gondolkodásuk, gazdagodjon tér- forma- és színképzetük.
- * Alakuljon esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk és ízlésük.
- * Alkotókedvük kibontakozása mellett önkifejező tevékenységük kiteljesedése legyen széleskörű.
- * Új megoldások keresése, kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.

A fejlesztés tartalma

A gyermekek számára az egész nap folyamán a csoportszobákban és a szabadban megteremtjük a rajzolás, a festés, a plasztikai alakítás, barkácsolás és építés feltételeit, biztosítva a próbálkozás, az eszközökkel történő ismerkedés lehetőségét, a sikerélményt.

A kicsik kezdetben csak játszanak, kísérleteznek az eszközökkel, az anyagokkal. Maga a tevékenység jelent számukra örömforrást, és nem a végeredmény, a produktum.

A játékos gyakorlás, a véletlenszerűen létrejött formák ismételt megjelenítése, kombinálása útján alakulnak ki azok a grafikai, plasztikai jelek, melyekből későbbi alkotásaik készülnek.

Az ábrázolási szándék, a közlés igényének megjelenését sokszínű tapasztalatok, élmények biztosításával segítjük elő. Az érzékszervekre ható ingerek sokasága, hatása fokozza az élményszerűséget, és felkelti a gyermekek alkotókedvét, fejlődik megfigyelőképességük, gazdagodik vizuális gondolkodásuk és valóságismeretük. A gyermekek vizuális észlelését az esztétikus és harmóniát árasztó óvodai és természeti környezet nagymértékben befolyásolja, és kihat munkájukra. Előtérbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználását.

3-4 éves gyermekek fejlesztésének alapját az anyagok, eszközök, valamint a technikai kivitelezés lehetőségeivel történő ismerkedés képezi. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés formái köré rendeződnek. Hangsúlyt kap a gyermekek önkéntessége, az élményeikhez kapcsolódó egyénileg választott témák kifejezhetősége.

4-5 éves korban a fejlesztés tartalmát a gyermekek személyes élményeire, elképzeléseire és tapasztalataira épülő képi-plasztikai kifejezésre alapozzuk.

5-6,7 éves korban a fejlesztés tartalmát a kifejezés témáinak képi-plasztikai megjelenítésére és a környezetalakításban történő gyermeki közreműködésre építjük. Képzőművészeti alkotások nézegetése, megismerése - helyi lehetőségeink pl. az Erdős Renée-ház, a Rákócscsabai Községi Ház és a Vigyázó Sándor Művelődési Ház programjainak látogatása.

Az óvónő feladata

- * A megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosításával a gyermekek ábrázolási tevékenységvágyának felkeltése és látáskultúrájának fejlesztése.
- * Az esztétikus környezet biztosításával a gyermekek esztétikai érzékének és igényének formálása. A gyermekek megismertetése a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- * Alkotó légkör teremtése, ahol a megismerés, ismerkedés mellett próbálkozhatnak, kombinálhatnak és tévedhetnek.
- * Igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- * Minél kevesebb korlát, szabály határozza meg a gyermekek teendőit, kösse meg fantáziájukat.
- * Az optimális feltételek megteremtése, pl. változatos eszközök használata, természetes anyagok biztosítása.
- * Az egyéni képességekhez igazodó fejlesztéssel a képi-plasztikai kifejező nyelvük és vizuális képességeik fejlesztése.

- * A szülők megnyerése a gyermekek otthoni környezetében az alkotó-alakító tevékenységek feltételeinek megteremtésére, a gyermekek munkájának megbecsülésére.
- * A gyermeki alkotások bemutatása (faliújságon, kiállításon stb.) és a tehetségek bátorítása.

A fejlődés várható eredménye

1. Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
2. Téralkításban, építésben másokkal együttműködik.
3. Ábrázolása változatos, kreatív, képes kifejezni élményeit, elképzeléseit.
4. Alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság.
5. Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
6. Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
7. *Munkái tiszták, esztétikusak.*
8. *Tud szükség szerint önállóan alkotni, a technikákat a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.*
9. *Ceruzafogása, vonalvezetése biztos, kézdominanciája kialakulóban.*
10. *Az eszközöket magabiztosan használja (ceruza, ecset, olló stb.)*
11. *Szem - kéz koordinációja életkorának megfelelő.*

5.9. Az óvoda-iskola közötti átmenet

Célunk biztosítani a gyermekek részére:

- a sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését;
- a minőségi és megfelelő pedagógiai. módszertani tartalom megjelenítését;
- a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítségét;
- a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és
- a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

6. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK

6.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése

A sajátos nevelési igény a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, valamint a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét fejezi ki.

A fogyatékosság szűrése, a sajátos nevelési igény megállapítása a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, vagy az Országos Szakértői és Rehabilitációs bizottság feladata.

A vizsgálat szakvéleménnyel zárul, amely megállapítja a fogyatékoság tényét, s javaslatot tesz a különleges gondozás keretében történő ellátásra, szakszolgáltatásokra. A szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítását követően a közoktatási intézményt fenntartó önkormányzat jegyzőjének, főjegyzőjének tájékoztatása alapján javaslatot tesz az ellátást biztosító intézményre.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek funkcionális integrációját valósítjuk meg, amely keretében a mentálisan ép, mozgásszervi fogyatékos - mozgáskorlátozott-, enyhén hallássérült (nagyothalló)-, enyhén látássérült- (gyengén látó), enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, valamint a pszichés (lelki) fejlődési zavarral küzdő - gyermekeket az óvodai élet teljes időtartama alatt együtt neveljük ép társaikkal.

Ennek megfelelően az integráció alapja a gyermeki jogok és az esélyegyenlőség biztosítása.

Az ép gyermekek részéről az előítélet-mentes és elfogadó magatartásformák kialakításával támogatjuk a sérült gyerekek integrációját. Ezzel a későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg, valamint azt, hogy megtanulják a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát. A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése

Célunk

- * A sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése szakember segítségével.
- * Az integráció elősegítése, az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése, pedagógiai habilitáció, rehabilitáció gyakorlatának kialakítása - a terápiák váljanak az óvoda nevelési programjának tartalmi elemeivé.
- * Az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet és az együttműködési készség fejlesztése.
- * A belülről jövő igénynek megfelelően a mozgásos, érzékszervi tapasztalatszerzés elősegítése.
- * Az akadályozottság, hátrány leküzdésére késztetés.
- * A pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetése, megerősítése.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott), enyhén hallássérült, enyhén látássérült (gyengén látó), enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, pszichés (lelki) fejlődési zavarral küzdő gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyeznek, csupán a megközelítési módban térnek el attól - az egyéni sérültség mértékének függvényében. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot ériék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

Feladatunk

- * A különleges bánásmódnak és az egyes fogyatékoságnak megfelelő, nevelést segítő eszközök biztosítása (eszközjegyzék összeállítása), melyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

- * A befogadó óvodai környezet megteremtése – akadálymentes közlekedés, a megfelelő mozgás- és élettér kialakítása.
- * A nevelőközösség felkészítése, gyógypedagógus vagy terapeuta segítségével.
- * Az elfogadó, toleráns, empatikus, az eredményeket értékelő, harmonikus légkör biztosítása.
- * A csoportszervezés alapelveinek meghatározása (egy csoportban maximum 2 SNI gyermek legyen).
- * A gyermekek megismerése, szűrése, felmérése.
- * A gyermek aktuális állapotához igazodó egyéni fejlesztési stratégia kidolgozása, (a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése a pedagógiai folyamatokba) szakképzettséggel rendelkező terapeuta közreműködésével
- * Az óvoda - a teljes nevelőközösség - feladata a gyermek képességeihez igazodó elvárások kitűzése.
- * Nonverbális kommunikáció és a metakommunikáció kiemelt fejlesztése.
- * Szakmai együttműködés, kapcsolattartás kialakítása a gyermek fejlesztésében résztvevő és az azt segítő szakemberekkel, szakszolgálatokkal, valamint szakmai szolgáltatóval.
- * A szülők tájékoztatása, együttműködés az eredményes fejlesztés érdekében.

A fejlesztés tartalma

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározza a fogyatékoság típusa, súlyossága; a fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje; a gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A fogyatékosággal élő gyermekek nevelésében fokozottabb figyelmet igényel a tevékenységek alapvető feltételeinek biztosítása, különös tekintettel több idő-, speciális eszköz-, célirányos segítségnyújtás és a célirányos módszerek alkalmazása. A különleges gondozást igénylő gyermek fejlődésének tudatos segítése érdekében az óvodapedagógusok is minden esetben készítenek egyéni fejlesztési tervet, melyben rögzítik a szakszolgálatok segítő szakembereivel és a szülőkkel való együttműködés formáját is, valamint feltöltik az ovikréta felületére.

Az óvónő feladata

- * A fogyatékoság korai felismerése, szakemberhez irányítás.
- * A másság elfogadásának segítése - a gyermekekkel és a felnőttekkel egyaránt.
- * Az érintett szülőkkel nevelőpartneri viszony kialakítása.
- * A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az együttnevelés megvalósításával.
- * A szükséges habilitációs, rehabilitációs foglalkozások megszervezése.

- * A neveléshez, fejlesztéshez szükséges egészségügyi és fejlesztő eszközök biztosítása.
- * Szakmai, módszertani ismeretek bővítése.
- * A szükséges speciális segédeszközök használatára, elfogadására és megőrzésére nevelés.
- * A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző orvosi, gyógypedagógiai vizsgálat diagnózisára, javaslatára építi.
- * A nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével a kompenzációs lehetőségek bővítése.
- * A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- * Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- * A vizuális, taktilis és kinezteziás érzékelés, az észlelés, a testséma, valamint a motoros képességek fejlesztésére kiemelt figyelem fordítása.
- * Minden gyermek képességének és adottságának maximális kibontakoztatása.
- * A szakmai dokumentáció naprakész vezetése, értékelése.
- * A fogyatékossgal élő gyermekek habilitációjában, rehabilitációjában, résztvevő szakszolgálatokkal, szakemberekkel szoros kapcsolat tartása.
- * Szakmai együttműködés az óvoda más csoportjaiban fogyatékossgal élő gyermekeket integráltan nevelő óvodapedagógusokkal.

A fogyatékossgal élő gyermekek fejlesztésében a csoportban dolgozó óvodapedagógusok mellett különböző, külső, utazó szakemberek pl. szomatopedagógus, szurdopedagógus, logopédus stb. vesznek részt. A fejlesztés a csoporton belül és az erre a célra kialakított fejlesztő foglalkozásokon, egyéni vagy kiscsoportos szervezési formában történik.

6.1.1 Mozgásszervi fogyatékos gyermekek integrált nevelése

Intézményünkben a mentálisan ép, testi fogyatékos - mozgáskorlátozott gyermekek ellátását tudjuk biztosítani.

A leggyakrabban előforduló mozgáskorlátozottságot okozó kórformák

- * végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok,
- * petyhüdt bénulást kiváltó kórformák (szülési felkarbénulás, izombetegségek, nyitott gerinc),
- * korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek,
- * egyéb eredetű sérülések (csonttörékenységek, veleszületett ízületi merevség stb.).

A fejlesztés tartalma

Mozgáskorlátozott gyermekek esetében a **személyiségfejlődés** a mozgásállapot függvényében módosulhat. Amennyiben bizonyos szenzoros és motoros alapfunkciók tökéletlenül, hiányosan működnek - amelyek megváltozott testsémát, majd ennek következtében a világ megismerésének bizonyos mértékű megváltozását okozzák-, átalakul a külvilágról való információ felvétel,

a mozgásos tapasztalatszerzés akadályozott, nehezebb, így hiányosabb ismeretekkel rendelkezik a körülötte levő dolgokról.

A percepció zavarok miatt a gyermek mindent lassabban végez el, mivel a különböző jellegű tevékenységeknek az érzékelés, észlelés elengedhetetlen feltétele. Probléma jelentkezik a külvilág észlelésében, de sérült lehet az önmaga észlelése: a kineztésia, a mélyérzés, amely miatt a testséma sem megfelelő.

Ez maga után vonja a környezethez való viszony megváltozását, a szükséges eszközök nem megfelelő használatát. Az észlelés zavara bizonytalanságot válthat ki, amely miatt a gyermek azokat a dolgokat sem meri elvégezni, amelyekre képes lenne. Ezért sok biztatásra és türelemre van szüksége, nem pedig arra, hogy helyette végezzék el a tevékenységeket. Természetesen előfordulhat olyan helyzet, amikor nincs idő arra, hogy a gyermek az önállóságot gyakorolja, de törekednünk kell arra, hogy ezek számát a lehető legkevesebbre csökkentsük.

Ehhez sok türelemre, megfelelő időbeosztásra és a napirend tudatos szervezésére van szükség.

A helytelen nevelési szokások is befolyásolják a sérült gyermekek önellátását, önállósodását. Gyakran tapasztalható, hogy a gyermeket jó szándékú - de helytelen - szeretetből túlságosan óvják, túlzottan segítik, sok mindent elvégeznek helyette. Másik probléma a túlzott elvárás, amikor a gyermek képességeit meghaladja az, amit kívánnak tőle. Mindkét probléma önbizalom hiányt okozhat, és a gyermeket nem vezeti rá arra, hogy a "normálhoz" közelítő életet tanuljon meg élni.

Az óvoda - a teljes nevelőközösség - feladata a gyermek képességeihez igazodó elvárások tükrözése. A gyermeknek elegendő időt kell hagyni, és következetesen megkövetelni tőle azokat a feladatokat, tevékenységeket, melyeket már el tud végezni. Mindemellett pedig folyamatosan új tevékenységeket kell tanítani neki, betartva a fokozatosság elvét.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek esetében nehezítetté válik a **kommunikáció** is, amely izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ez részint a beszédbeli zavarokból ered, részint pedig a nonverbális kommunikációs eszközök nem megfelelő használatából. Ezek miatt megváltozik a környezethez való alkalmazkodás képessége is. Mivel állandó segítségre szorul, a környezetével kialakuló kapcsolat felborulhat, nem tud folyamatos kölcsönösséget fenntartani, hanem eltolódik a "csak kapok" irányába. Tehát nehezítetté válhat a gyermek **szocializációja**.

Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzív, motiválatlanul válhat, és társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani. Nevelőmunkánkban építünk arra, hogy a mozgássérült gyermekek mintaként tekintik és érzelmileg kötődnek ép kortársaikhoz. Ez részükre spontán létrejövő húzóerőt jelent.

Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata.

Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet-mentességre építünk. Ezzel a későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg, valamint azt, hogy megtanulják a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.

A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése. A tanulás során a testi fogyatékos gyermek sokszor akadályokba ütközhet, tempója lassabb lesz.

Az érzékelés és észlelés nehezítettsége, az energiáknak a mozgásra való összpontosítása, a rövidebb idejű koncentrációs készség, a manipuláció akadályozottsága okozhatja a problémákat.

A **tanulás** folyamata, mozzanatai az ő esetükben sem térnek el a normáltól, hanem minőségében és mértékében, a felhasználható eszközökben módosulhatnak.

Speciális terápiákra lehet szükség, ám sokszor az ép példa, és az apró megsegítés is elegendő.

A különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlődésének tudatos segítése érdekében az óvodapedagógusok is minden esetben készítenek egyéni fejlesztési tervet, melyben rögzítik a szakszolgálatok segítő szakembereivel és a szülőkkel való együttműködés formáját is, valamint feltöltik az ovikréta felületére.

Az óvónő feladata

- * Az akadálymentes közlekedés, megfelelő mozgás- és élettér biztosítása.
- * Önállóságra nevelés.
- * Közös játékban való részvétel és a közösséghez való alkalmazkodás segítése.
- * Speciális, egyénre szabott eszközök mindennapos használatának biztosítása, ezek segítségével szűkebb és tágabb környezetük megismertetése.

A fejlődés várható eredménye

- * Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik.
- * Megváltozott körülményekhez tudnak alkalmazkodni.
- * Akaraterejüket mozgósítani tudják az akadályok leküzdésére.
- * Együttműködésre képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel.
- * Bátran kezdeményeznek kapcsolatokat kortársaik között – mozgáskorlátozottként is jól érzik magukat „ép” társaik között.
- * Függőségi beállítódásuk az őket körülvevő felnőttektől csökken, önállóságuk növekszik.
- * Mozgásukban az elsajátított mozgásformák rögzülnek.
- * Bátran mozognak.
- * A gyógyászati segédeszközöket, mozgásfejlesztő eszközöket biztonsággal használják és megóvják.

6.1.2. Érzékszervi fogyatékos gyermekek integrált nevelése

6.1.2/a. Hallás

Intézményünkben az enyhe fokban hallássérült (nagyothalló) gyermekek ellátását tudjuk biztosítani. Az *enyhe fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek* a beszédtartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, középsúlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek.

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A leggyakrabban előforduló hallásfogyatékossgot okozó kórformák a hallási analízátor különböző sérülései

- * a receptorszerv (fül) károsodása
- * a hallóidegek károsodása
- * korai agykárosodás utáni hallószerv fejlődési rendellenessége
- * egyéb eredetű sérülések (fizikai behatás, betegségből adódó szövődmények)

A hallás károsult gyermekek esetében a személyiségfejlődés a hallási állapotának függvényében módosulhat. Amennyiben bizonyos auditív alapfunkciók tökéletlenül, hiányosan működnek - amelyek megváltozott hallásérzékelést majd ennek következtében a világ megismerésének bizonyos mértékű megváltozását okozzák -, átalakul a külvilágról való információ felvétel, az auditív tapasztalatszerzés akadályozott, nehezebb, így hiányosabb ismeretekkel rendelkezik a körülötte levő dolgokról.

A **hallászavarok** miatt a gyermek mindent lassabban végez el, mivel a különböző jellegű tevékenységeknek az érzékelés, észlelés elengedhetetlen feltétele. Probléma jelentkezik a külvilág észlelésében, de sérült lehet az önmaga észlelése is. Akadályoztatottá válik beszédértésében, beszédprodukciójában is, ez maga után vonja a környezethez való viszony megváltozását, a szükséges eszközök nem megfelelő használatát. Az észlelés zavara bizonytalanságot válthat ki, amely miatt a gyermek azokat a dolgokat sem meri elvégezni, amelyekre képes lenne. Ezért sok biztatásra és türelemre van szüksége, nem pedig arra, hogy helyette végezzék el a tevékenységeket. A hallássérült gyermek esetében a legnagyobb nehézséget a kommunikáció jelenti, amely izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ezek miatt megváltozhat a környezethez való alkalmazkodási képessége is, így nehezítetté válhat a gyermek szocializációja. Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzívvá, motiválatlanná válhat, és társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani.

A hallásukban akadályoztatott gyermekek az óvodai mindennapokban célzott megsegítést igényelnek a felnőttek részéről, ezzel is megtámogatva önképük és önbizalmuk pozitív fejlődését.

A hallássérült gyermek a tanulás folyamatában akadályoztatottá válhat. A beszéd percepció nehezítettsége miatt, rövidebb ideig képes aktívan részt venni a megismerő tevékenységekben. A tanulás folyamata, mozzanatai az ő esetükben sem térnek el a normáltól, hanem minőségében és mértékében, a felhasználható eszközökben módosulhatnak. Speciális terápiákra lehet szükség, ám sokszor az ép példa, és az apró megsegítés is elegendő.

A hallássérült gyermek a tanulás folyamatában akadályoztatottá válhat. A beszéd percepció nehezítettsége miatt, rövidebb ideig képes aktívan részt venni a megismerő tevékenységekben.

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A leggyakrabban előforduló hallásfogyatékossgot okozó kórformák a hallási analízátor különböző sérülései

A tanulás folyamata, mozzanatai az ő esetükben sem térnek el a normáltól, hanem minőségében és mértékében, a felhasználható eszközökben módosulhatnak. Speciális terápiákra lehet szükség, ám sokszor az ép példa, és az apró megsegítés is elegendő.

Az óvónő feladata

- * Kiemelt anyanyelvi és kommunikációs formák fejlesztése és változatos alkalmazása.
- * Az auditív, a vizuális, a taktilis érzékelés és észlelés fejlesztésére kiemelt figyelem fordítása.
- * Kommunikációs formák kiemelt fejlesztése, alkalmazása.

A fejlődés várható eredménye

- * Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik.
- * Megváltozott körülményekhez tudnak alkalmazkodni, önállóságuk növekszik.
- * Akaraterejüket mozgósítani tudják az akadályok leküzdésére.
- * Együttműködésre képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel.
- * Bátran kezdeményeznek kapcsolatokat kortársaik között – hallássérültként is jól érzik magukat „ép” társaik között.
- * Bátran kommunikálnak
- * A gyógyászati segédeszközöket, hallásfejlesztő eszközöket használják és megóvják.

6.1.2/b. Látás

Intézményünk az enyhén látássérült (gyengénlátó) gyermekek ellátását tudja biztosítani. Gyengénlátónak tekintjük azokat a látássérülteket, akiknek a jobban látó szemén a szemüveggel javított látása

a teljes látásnak 10-33%-a ($V=0,1-0,33$), azaz látásélessége 67-90%-os látótere 20° , vagy annál kisebb romló tendenciájú szembetegsége van.

A látási fogyatékoság jól körül határolható fogyatékosági típus, a látási analízátor sérültségét jelenti, amely a vizuális tapasztalatszerzést teljesen vagy részlegesen megakadályozza.

- * a receptorszerv (szem) illetve a látóideg károsodása
- * a látószerv fejlődési rendellenessége
- * egyéb eredetű sérülések (fizikai behatás, betegségből adódó szövödmények, koraszülöttségből fakadó rendellenesség)

A fejlesztés tartalma

A látáskárosult gyermekek esetében a személyiségfejlődés a látásállapot függvényében módosulhat. Amennyiben bizonyos vizuális alapfunkciók tökéletlenül, hiányosan működnek - amelyek megváltozott látásérzékelést majd ennek következtében a világ megismerésének bizonyos mértékű megváltozását okozzák-, átalakul a külvilágról való információ felvétel, a vizuális tapasztalatszerzés akadályozott, nehezebb, így hiányosabb ismeretekkel rendelkezik a környező világról. A **látáscsökkenés** miatt a gyermek mindent lassabban végez el, mivel a különböző jellegű tevékenységeknek az érzékelés, észlelés elengedhetetlen feltétele. Probléma jelentkezik a külvilág észlelésében, de sérült lehet az önmaga észlelése is.

Akadályoztatottá válik a külvilág képi feldolgozásában, ami maga után vonhatja a környezethez való viszony megváltozását, a szükséges eszközök nem megfelelő használatát. Az észlelés zavara bizonytalanságot válthat ki, amely miatt a gyermek azokat a dolgokat sem meri elvégezni, amelyekre képes lenne.

Ezért sok biztatásra és türelemre van szüksége, különös tekintettel önállóságának fejlesztésére. A sérült gyermekek állapotához és képességeihez igazodó feladatok biztosítása elősegíti önbizalmuk növekedését, önállóságuk fejlődését.

A szocializáció, a környező világ érzékelése – észlelése, a téri tájékozódása, valamint a különböző mozgásformáinak megnyilvánulásai (nagymozgás, finommotorika) nehézséget jelenthet a látássérült gyermek számára. Ez izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Az óvodai mindennapokban alkalmazott tudatos és célirányos megsegítés segíti önképük és önbizalmuk fejlődését.

A gyengénlátó gyermek a **megismerő tevékenységeikben** akadályoztatottá válhat a vizuális funkciók nehezítettsége miatt. Ezért fontos a speciális eszközök bevonása és célirányos alkalmazása az óvodai tevékenységek során.

Az óvónő feladata

- * Az auditív, vizuális, taktilis és kineztezias érzékelés és észlelés fejlesztésére kiemelt figyelem fordítása.
- * Nagymozgás - téri tájékozódó képesség, valamint a testséma és a lateralitás kiemelt fejlesztése.
- * A térbeli, plasztikus megjelenítés fokozott alkalmazása, finommotorika fejlesztése

- * A mozgás-látás koordinációjának fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye

- * Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik.
- * Megváltozott körülményekhez tudnak alkalmazkodni, önállóságuk növekszik.
- * Akaraterejüket mozgósítani tudják az akadályok leküzdésére.
- * Együttműködésre képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel.
- * Bátran kezdeményeznek kapcsolatokat kortársaik között – látássérültként is jól érzik magukat „ép” társaik között.
- * Bátran vesznek részt a mozgásos tevékenységekben.
- * A világ, képi felfogása egyre pontosabbá válhat.
- * A gyógyászati segédeszközöket, látást segítő eszközöket használják és megóvják.

6.1.3. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése

Intézményünkben az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ellátását tudjuk biztosítani. A gyógypedagógiai besorolás alapján három fokozatot különböztetünk meg: enyhe (IQ 50-70), közép súlyos (IQ 35-49) és súlyos (IQ 35 alatt).

Az enyhe értelmi fogyatékos (IQ 50-70) a személyiség fejlődés zavarát jelenti, amely az idegrendszer enyhe különféle eredetű öröklött (genetikai) vagy korai életkorban szerzett sérülésével áll összefüggésben. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek fejlődését kifejezetten segíti az integrált nevelés.

Az értelmi sérülés leggyakoribb ismert kiváltó okai:

- * genetikai okok, kromoszóma-rendellenességek
- * familiáris értelmi elmaradás (családon belüli nagyfokú értelmi elmaradás halmozódása)
- * szerzett ártalmak (méhen belüli fejlődés)
- * egyéb eredetű sérülések (oxigénhiány, születési sérülés, koraszülöttségből fakadó rendellenesség, fizikai behatás, betegségből adódó szövődmények, alultápláltság)
- * Az esetek 20-25% százalékában azonban nem derül fény a kiváltó okára.

A fejlesztés tartalma

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek esetében a személyiségfejlődés a kognitív képességek függvényében módosul. Az értelmi alapfunkciók zavara miatt a megismerő folyamatok akadályoztatottak a normálistól eltérően alakulnak: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás. Az egyedi kombinációkban és változó mértékbe megjelenő funkciós eltérések a tanulási és fejlődési képességek zavarát okozzák.

Probléma jelentkezhet a külvilág észlelésében, de sérült lehet az önmaga észlelése is. Akadályoztatottá válik a külvilágból érkező információk valós feldolgozásában, ami maga után vonhatja a környezethez való viszony megváltozását. Az észlelés zavara kiszámíthatatlan reakciókat válthat ki a gyermekből,

ami kedvezőtlenül befolyásolhatja szocializációját. Ezért fokozott odafigyelést, differenciált bánásmódot és türelmet igényelnek. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésében fontos a megfelelő szakemberek biztosítása.

Az óvónő feladata

- * Az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása, gyakoroltatása.
- * Az óvodai eszközök rendeltetésszerű használatának elsajátításának segítése és gyakoroltatása.
- * Az érzékelés és észlelés fejlesztésére kiemelt figyelem fordítása.
- * Nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítás és fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye

- * Személyükkel és környezetükkel kapcsolatos tevékenységeket önállóan elvégzik.
- * Személyükkel és környezetükkel kapcsolatos tevékenységeket megfelelően és biztonságosan használják
- * Rövid ideig képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel együttműködni.
- * Gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakembereket elfogadják.
- * Részt vesznek az óvodai tevékenységekben.
- * A kommunikáció, metakommunikáció formaelemeit alkalmazzák.

6.1.4. A beszéd fogyatékos gyermekek integrált nevelése

Intézményünkben a beszéd fogyatékos (akadályozott beszédfejlődésű) gyermekek ellátását tudjuk biztosítani. A gyógypedagógia beszéd fogyatékosnak tekinti azokat a gyerekeket, akik épp halló szervvel rendelkeznek azonban beszédfejlődésük menete nem indult meg, kórosan késik, vagy valamely területen nem megfelelően, hibásan működik. A beszéd fogyatékosnak számos fajtája van: megkésített beszédfejlődés, kiejtési zavarok, hangképzési zavarok, beszédritmus zavara (dadogás, hadarás), mutizmus, súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar, vagy ezek halmozott előfordulása.

A beszéd fogyatékoság leggyakoribb ismert kiváltó okai

- * szervi, funkcionális zavar
- * rossz minta követése
- * ingerszegény környezet
- * pszichés vagy fizikai sérülések (fizikai behatás, betegségből szövődmények stb).

A fejlesztés tartalma

A beszéd fogyatékos gyermekek esetében a legnagyobb nehézséget a kommunikáció jelenti, amely izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ezek miatt megváltozhat a környezethez való alkalmazkodási képessége is, így nehezítetté válhat a gyermek szocializációja.

Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzívvá, motiválatlanná válhat, és társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani.

A beszédükben akadályozott gyermekek az óvodai mindennapokban célzott megsegítést igényelnek a felnőttek részéről, valamint türelmet, toleranciát és kivárást a társaik részéről ezzel is megtámogatva önképük és önbizalmuk pozitív fejlődését.

A beszéd fogyatékoság korai felismerése és a célzott rehabilitációja logopédiai fejlesztés által a beszéd fogyatékoság súlyosságának függvényében a többség esetében teljesen rehabilitálható a nagyon súlyos esetekben pedig jelentősen csökkenthető. A beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztése a szakemberek, az óvodapedagógusok és a család szoros együttműködésével valósulhat csak meg, az otthonra előírt gyakorlatok folyamatos, mindennapi gyakoroltatásával.

Az óvónő feladata

- * Kiemelt anyanyelvi és kommunikációs fejlesztés, változatos kommunikációs helyzetek teremtése.
- * Kommunikációs formák kiemelt fejlesztése, alkalmazása.
- * A szakmai dokumentáció naprakész vezetése, értékelése, a gyermek aktuális állapotának tükrében.

A fejlődés várható eredménye

- * Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik.
- * Együttműködésre képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel.
- * Bátran kezdeményeznek kapcsolatokat kortársaik között.
- * Bátran kommunikálnak
- * Gondolataikat, érzelmeiket képesek mások számára is érthető formában közölni.
- * Szókincsük bővül.
- * Képessé válnak összefüggő mondatokban kommunikálni.

6.1.5. Pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek integrált nevelése

Intézményünkben a pszichés fejlődés zavarával küzdő gyermekek integrált nevelését tudjuk biztosítani.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek:

A sajátos nevelési igényű gyermekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A tanulási zavarok olyan tanulási nehézségek, amelyek normál értelmi képességek mellett az olvasás, írás, számolás elsajátításában okoznak problémát. Kialakulásának hátterében valamilyen idegrendszeri probléma áll, amely lehet öröklött, vagy a születés körül bekövetkező apró sérülés következménye. Ez a sérülés az intelligencia szintet nem befolyásolja. Az adott területen viszont a gyermek fejlődése elmarad. Másodlagos tünetként rendszerint viselkedési problémák is társulnak hozzá.

Tünetei: téri tájékozódás és időbeli tájékozódás zavara, szegényes szókincs, megkésett beszédfejlődés, artikulációs problémák, szerialitás, finommotorika, testséma, lateralitás.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával., melyet a kerületi Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény gyógypedagógusai látnak el. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

6.1.5.1. A motoros funkciók specifikus fejlődési rendellenességei:

Meghatározása: Legfontosabb tünet a motoros koordináció fejlődésének súlyos károsodása, fennállása nem magyarázható általános intellektuális retardációval vagy szerzett neurológiai zavarral.

Leggyakoribb okai: Részképességzavar, genetikai hajlam, idegrendszeri fejlődési zavar, szerzett idegrendszeri diszfunkció.

Leggyakoribb tünetei: A motoros koordinációt igénylő mindennapos feladatokban a személy teljesítménye lényegesen alatta marad a biológiai kora és mért intelligenciája alapján elvárható szintnek. A finom- és a nagymozgások fejlődése késik, a gyermek késve tanul meg futni, ugrani, lépcsőn járni, csomót kötni, ki- és begombolni, labdát eldobni, elkapni. Korlátozott lehet a rajzolási készség és a grafomotorika is. Fejlődésneurológiai éretlenségi jelek – együttmozgások – fordulhatnak elő. A diagnózis megállapítása komplex kivizsgálást igényel. A neurológiai vizsgálat esetleg a gyermeket tünetmentesnek mutathatja. A teszteljárásokban a test feletti uralmat, finommotoros ügyességet, egyensúlyozási képességet, reakciókészséget, ugráserőt, gyorsaságot, a mozgás pontosságát, a szem-kéz, szem-láb koordinációt vizsgálják.

BNO-besorolása: F82 A motoros funkciók specifikus fejlődési rendellenességei.

Terápiája: Célzott terápiák, egyéni fejlesztő programok, a szenzoros integráció fejlesztése.

A fejlesztés tartalma:

Mozgásokon és ingereken keresztül serkentjük az idegrendszeri működést, aminek hatására javul az észlelés és koordináció, kialakul a megfelelő motoros válaszadásának képessége.

Az óvónő feladata:

- Alapvető feladatunk a gyermek mozgásfejlődésének elősegítése változatos mozgásélmény biztosításával.
- A testi képességek sokoldalú fejlesztése differenciált mozgásos feladatokkal.
- Állóképesség, erőnléti kondíciók megsegítése.
- A közösség érzékenyítése, a másság elfogadására nevelés.

A fejlődés várható eredménye:

- Bekapcsolódnak a felnőttek, illetve a gyermekek által kezdeményezett mozgásos tevékenységekbe.
- Egyre többféle mozgásos feladatot képesek koordináltan végrehajtani.
- Állóképességük, erőnléte fejlődik.
- Társaik elfogadják, ügyesen segítik a mindennapokban.

6.1.5.2. A beszéd és beszédnyelv specifikus fejlődési rendellenességei:

Az artikuláció jellegzetes zavara (F80)

A kifejező beszéd (expresszív) zavara (F80.1)

A beszédmegértés (receptív beszéd) zavara (F80.2)

Szerzett aphasia epilepsziával (F80.3)

Egyéb nyelvi és beszédfejlődési zavar (F80.8)

A beszéd és a nyelv fejlődésének nem meghatározott zavara (F80.9)

Intézményünkben a beszéd fogyatékos (akadályozott beszédfejlődésű) gyermekek ellátását tudjuk biztosítani. A gyógy pedagógia beszéd fogyatékosnak tekinti azokat a gyerekeket, akik épp halló szervvel rendelkeznek azonban beszédfejlődésük menete nem indult meg, kórosan késik, vagy valamely területen nem megfelelően, hibásan működik. A beszéd fogyatékoságnak számos fajtája van: megkészt beszédfejlődés, kiejtési zavarok, artikuláció zavarai, hangképzési zavarok, beszédritmus zavar (dadogás, hadarás), mutizmus, súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar, szerzett aphasia epilepsziával, vagy ezek halmozott előfordulása.

A fejlesztés tartalma

A beszéd fogyatékos gyermekek esetében a legnagyobb nehézséget a kommunikáció jelenti, amely izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ezek miatt megváltozhat a környezethez való alkalmazkodási képessége is, így nehezítetté válhat a gyermek szocializációja. Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzívvá, motiválatlanná válhat, és társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani.

A beszédükben akadályozott gyermekek az óvodai mindennapokban célzott megsegítést igényelnek a felnőttek részéről, valamint türelmet, toleranciát és kivárást a társaik részéről ezzel is megtámogatva önképük és önbizalmuk pozitív fejlődését.

A beszéd fogyatékoság korai felismerése és a célzott rehabilitációja logopédiai fejlesztés által a beszéd fogyatékoság súlyosságának függvényében a többség esetében teljesen rehabilitálható a nagyon súlyos esetekben pedig jelentősen csökkenthető.

A beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztése a szakemberek, az óvodapedagógusok és a család szoros együttműködésével valósulhat csak meg, az otthonra előírt gyakorlatok folyamatos, mindennapi gyakoroltatásával.

Az óvónő feladata

- Kiemelt anyanyelvi és kommunikációs fejlesztés, változatos kommunikációs helyzetek teremtése.
- Anyanyelvi játékok, nyelvgyakorlatok célzott alkalmazása, ölbeli játékok, ritmikus mondókák, dalok hangoztatása.
- Kommunikációs formák kiemelt fejlesztése, alkalmazása.
- A szakmai dokumentáció naprakész vezetése, értékelése, a gyermek aktuális állapotának tükrében.

A fejlődés várható eredménye

- Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik.
- Együttműködésre képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben résztvevő szakemberekkel.
- Bátran kezdeményeznek kapcsolatokat kortársaik között.
- Bátran kommunikálnak
- Gondolataikat, érzelmeiket képesek mások számára is érthető formában közölni.
- Szókincsük bővül.
- Képessé válnak összefüggő mondatokban kommunikálni.

6.2. Kiemelten tehetséges gyermekek

2020-tól a Napsugár Óvoda elérte az Akkreditált Kiváló Tehetségpont címet, mely műhelyek a Földműves utcai telephelyen működnek: Okostojás logikai, Kisfürkészek természettudományi és Kincsesláda vizuális területen.

Célunk

A tehetségígéretes gyermekek segítése, erős oldaluk támogatása, gyenge területeik fejlesztése és olyan elfogadó légkör kialakítása számukra, amely támogatja személyiségük komplex fejlődését.

Az 5-7 éves korú gyermekek számára olyan tevékenységek biztosítása heti egy alkalommal a kezdeményezéseken felül, amely a gyermekek kiemelkedő adottságaihoz, érdeklődési területeihez igazodva lehetőséget nyújt képességeinek kibontakoztatására. A gondozás három fő képességterületen biztosít műhelymunkát a heti rendszerességgel:

- Kincsesláda Vizuális Műhely: A téri-vizuális gardneri területen kiemelkedő,
- Az Okostojás Logikai Műhely: a logikai-matematikai gardneri területen kiemelkedő és a sakk iránt érdeklődő
- Kisfürkészek környezeti Műhely: a természeti gardneri területen kiemelt képességekkel rendelkező és érdeklődést mutatógyermek számáraK

A fent említett műhelyek a gyermekek kiemelkedő erősségeinek támogatásán túl az egyes műhelyek felvállalják az inter - és intrapersonális képességek fejlesztését is (gyenge oldalak erősítése).

A műhelymunkába való beválogatást az e célra átdolgozott gyermek megfigyelési napló szempontsora és óvónői megfigyelések alapján történik.

A műhelyek vezetését az adott területen magas érdeklődést mutató kollégák végzik, munkájukat lokálpatrióták segítik (pl. sakk). A műhelyeket október közepétől április végéig látogathatják a gyermekek, az óvoda egyéb programjaihoz igazodva, a túlterhelést elkerülve.

A műhelyeket nem látogató vagy egyéb területeken kiemelkedő képességeket mutató gyermekek ellátását a csoportos óvónők végzik egyéni, vagy kiscsoportos foglalkozások keretén belül, fejlődésük rögzítése a gyermekfejlődési naplóban történik

Tehetséggondozási feladatok:

- * A gyermekek adottságainak, képességeinek kibontakozásának előmozdítása, a adottságaihoz/ érdeklődéséhez igazodó gazdagító-dúsító program által, az esélyegyenlőség figyelembevétele mellett.
- * Az erős és gyenge oldalak fejlesztése
- * A kooperációs képességek, kommunikáció, társas kapcsolatok fejlesztése
- * Egészséges énkép, önismeret, önértékelés kialakításának elősegítése
- * A szülők megnyerése a kora gyermekkori tehetségügynek

Az óvónő feladata:

- * Az óvodapedagógusok feladatai, hogy vegyék észre, támogassák a tehetségeket és komplex ismeretekhez juttassák a gyermekeket.
- * A mindennapi helyzetekbe építsék be a fejlesztő feladatokat, többletismereteket.
- * Törekedjenek olyan tárgyi környezet biztosítására, amelyben a gyermekek a megismerésből fakadó tapasztalatokra eredeti megoldásokra, érzékszerveket mozgósító, új érzékelési tapasztalatokra tehetnek szert.
- * Bátorítani őket érdeklődésüket figyelembe véve, de nem erőltetve rájuk semmit.
- * Nem a teljesítmény, hanem az új élmények szerzése a lényeg.

A műhelyvezetők feladatai:

- * A műhelymunka megtervezése, ütemterv, munkaterv készítése az óvodáskorú tehetségígéretek gondozásának leginkább megfelelő gazdagító-dúsító programhoz.

- * A műhelyek működéséhez szükséges szervezési feladatok ellátása
- * A fejlődés nyomon követése, rögzítése (gyermekelégedettségi ív vezetése)
- * Dokumentációs feladatok ellátása
- * Műhelymunka értékelése, beszámoló készítése
- * Évente egy alkalommal tartanak rétegszülői tájékoztatást, nyíltnapot szülőcsoportos foglalkozással egybekötve.

A tehetségkoordinátor feladatai:

- * Az óvodapedagógusok által kitöltött formanyomtatványok begyűjtése, összegzése.
- * A gyermekek besorolása az egyes műhelyekbe, a műhelyek közti átjárhatóság, rugalmasság figyelembevételével
- * Kapcsolattartás a műhelyvezetőkkel, óvodavezetővel
- * Kapcsolattartás más tehetségpontokkal, egymás tehetségnapjainak látogatása
- * Dokumentációs feladatok ellátása

6.3. Gyermekvédelem

Célunk

Odafigyelni azokra a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, hátrányok gátolják. Fel kell tárnunk mindazon körülményeket, melyek a kiskorú veszélyeztetettségének megelőzését, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését elősegítik. Az óvoda feladata, hogy támogassa a nevelési nehézségekkel küzdő családokat, a fejlődésben gátolt gyermekeket. A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el. A segítő etikai normák és módszerek alkalmazásával sokat tehet a hátrányok csökkentése és kompenzálása érdekében.

A gyermekvédelem tartalma, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

- * A hátrányokat enyhítő szakemberek, szolgáltatások felajánlása.
- * A rendszeres óvodába járás nyomon követése.
- * A hátrányok csökkentése érdekében különleges bánásmód nyújtása.
- * Kedvezményes étkeztetés lehetőségének felajánlása.
- * Fizetési kötelezettség alóli felmentés pl. tanfolyamdíj.
- * A hozzájárulási kötelezettség alóli felmentés pl. bábszínház befizetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Minden pedagógus gyermekvédelmi felelős és gyermekvédelmi jelzőrendszeri tag is egyben. Tevékenysége során, ha a gyermekek számára nem biztosított a fejlődéséhez szükséges összes feltétel, akkor törekedni kell a hiányok pótlására, illetve a fejlődést gátló tényezők kiküszöbölésére.

- * Pedagógiai Szakszolgálattól szakmai segítségkérés, vizsgálatkérési formanyomtatvány kitöltésével és beküldésével. (négyoldalas)
 - * Rendszeres óvodába járás nyomon követése, a hiányzások igazolása orvosi igazolás vagy az intézmény által előírt módon, formanyomtatványon.
 - * A hátrányok csökkentése érdekében különleges bánásmód nyújtása
 - * Kedvezményes étkeztetés lehetőségének felajánlása
 - * Hozzájárulási kötelezettség alóli felmentés felajánlása (pl. bábszínház)
 - * Fizetési kötelezettség alóli felmentés, pl. tanfolyamdíj (labdás torna, zenés ovitorna)
 - * Szükség esetén az Életfa Humán Segítő Szolgálatnál a jelzési kötelezettség teljesítése (esetmenedzser, családsegítő),
 - * Együttműködés az óvodában havi egy alkalommal ügyeletet tartó szociális segítő munkatárssal, szükség esetén a javaslatait dokumentáljuk a gyermek fejlődési naplóban.
 - * Elvált szülők esetén különösen nagy szükség van arra, hogy a pedagógusok tisztában legyenek azzal, ki viheti haza a gyermeket (dokumentálni kell, a szülő beleegyező nyilatkozatát)
 - * A gyermekvédelmi esetek, hátrányokkal küzdő gyermekek kiszűrése, felmérése, családlátogatás, fogadóóra.
 - * Kapcsolattartás az esetmenedzserrel, részvétel esetmegbeszéléseken.
 - * Részvétel az intézmény team megbeszélésein.
 - * Együttműködés, a megbízott, gyermekvédelmi felelőssel, a tehetségműhelyek vezetőivel, tehetségkoordinátorral, külső szakemberekkel (logopédus, mozgásfejlesztő fejlesztőpedagógus, pszichológus)
- Óvodánk sajátságaiból adódóan a gyermekvédelmi munka legfontosabb feladata a prevenció.

A gyermekvédelmi felelős feladatai és hatásköre

- * A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek nyilvántartása
- * A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek adatainak összegyűjtése és táblázatba rögzítése. (SNI, BTM, tehetségígérettek, egyéb okok miatt figyelmet igénylő gyermekek, speciális diétát igénylők, tartósan beteg vagy allergiás gyermekek.) A táblázat magába foglalja, hogy a gyermekek hol és milyen módon kapják meg a fejlődésükhöz szükséges ellátásukat (konyha által, óvodapedagógus, logopédus, külső szakember, pedagógiai szakszolgálat által, vagy magánúton).
- * Kapcsolattartás, együttműködés a Rákosmenti Életfa Humán Segítő Szolgálat szakembereivel, részvétel kerekasztal megbeszéléseken, tájékoztatókon, előadásokon
- * Jelzési kötelezettség teljesítése.
- * Segítségnyújtás a csoportban dolgozó óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkájában

- * Fél évente team megbeszélés a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről nevelőtestületi értekezleten meghívott szakemberek bevonásával (pl. Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolattartó pszichológusa, logopédusa, gyermekvédelmi kapcsolattartó szakember, szociális segítő).
- * Kapcsolattartás az önkormányzat szociális osztályával, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi tagintézményével.
- * A gyermekvédelmi teendők koordinálása az óvoda vezetőjével és a csoportos óvónőkkel, dajkákkal.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

- * A hátrányokat enyhítő szakemberek, szolgáltatások felajánlása.
- * A rendszeres óvodába járás nyomon követése.
- * A hátrányok csökkentése érdekében különleges bánásmód nyújtása.
- * Kedvezményes étkeztetés lehetőségének felajánlása.
- * Fizetési kötelezettség alóli felmentés pl. önköltséges tanfolyamdíj.
- * A hozzájárulási kötelezettség alóli felmentés pl. bábszínház befizetése.

7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvoda nyitvatartása a szülők igénye és a fenntartó utasítása alapján reggel 6 órától-18 óráig terjed. A teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus tartja.

Az óvodai élet keretét a **napi - és hetirend** adja, mely biztonságot, támpontot jelent a kicsik számára. A stabil pontokat, a rendszerességet a visszatérő tevékenységek jelentik.

Napirendünk rugalmassága és folyamatossága a tevékenységek közötti éles határok feloldásában, a gyermekek szabadabb mozgáslehetőségében, az egyéni adottságok, képességek szabadabb kibontakozásában rejlik.

A napot nagy intervallumokra tagoltuk, csak **a főbb tevékenységeket határoztuk meg** (kezdet - befejezés), így a játékkal szoros egységet alkotnak.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – **amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.** (A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni).

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben **is DIFER mérést végzünk.**

NAPIREND

06.00 ☐	Játék a csoportban, szabadban: folyamatos reggeli, játékba integrált fejlesztés, mindennapos mozgás, levegőzés
12.00 ☐	Étkezés
13.00 ☐	Pihenés
14.45 ☐	Uzsonna, játék
18.00	

Napirendünkben az alábbi szempontok érvényesülnek:

- * a gyermek óvodába érkezése a családok életviteléhez igazodik (a házirend betartása mellett),
- * a reggeli, uzsonna folyamatosan biztosított,
- * alapvető testi szükségleteik kielégítésére bármely időpontban lehetőség van,
- * a gyermekek az adott tevékenységeket egyéni tempó, teljesítőképesség és igény szerint végezhetik,
- * a tevékenységek időkerete igény szerint változtatható, módosítható.
- * rendszeresség, ismétlődések

A napi- és hetirend folyamatosságot biztosít a mindennapok megszervezéséhez, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A folyamatosság, rugalmasság, a helyzetekhez való alkalmazkodás - évszakok, váratlan események stb.- elősegíti, hogy a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A napi- és hetirendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megtartására törekedve. A szabad játék az óvoda időbeosztásában kiemelt jelentőségű.

HETIREND

Foglalkozás	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6,7 évesek
Mozgás	1 alkalom (K), +mindennapos	1-2 alkalom (K), + mindennapos	1-2 alkalom (K) úszás függvényében + mindennapos
A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatszerzés	spontán helyzetek mindennapos tevékenység	2 alkalom + spontán helyzetek	2 alkalom (K) + spontán helyzetek
verselés, mesélés	mindennapos tevékenység	mindennapos tevékenység	mindennapos tevékenység
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	mindennapos tevékenység	1 alkalom (K) mindennapos	1-2 alkalom (K) + mindennapos
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mindennapos tevékenység	mindennapos tevékenység	mindennapos tevékenység

K=indirekt kötelező

Az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgástevékenységnek az egészségfejlesztő testmozgásnak.

A csoportok kialakítását a gyermekek kora, fejlettségi szintje és adott körülményeink határozzák meg. A kiscsoportok homogén összetételűek, nagyobb csoportjaink részben osztottak, illetve változó körülményeink

Az intézményvezető dönt a csoportok kialakításáról, létszámának megállapításáról figyelembe véve a szülők és pedagógusok kéréseit.

Különleges bánásmódot igénylő, érzékszervi (látási, hallási) fogyatékos, mozgásszervi fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermek számára napi két óra felzárkóztató foglalkozás szükséges.

8. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE - az Alapprogram értelmében

A gyermekek belső éréseinek, a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamatának eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére olyan fejlettségi szintet ér el, mely feltétele az iskolai elvárások sikeres teljesítésének. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdeshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez. Az iskolaérettség egy határ, amit el kell érniük ahhoz, hogy alkalmasak legyenek az iskolai életmódra. E határig a fejlődés egyedi és egyéni eltéréseket tükröz bizonyos területeken, a fejlődés tempójában és ütemében egyaránt.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. (A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodában történő részvétele kérdésében 2020.01.01.-től az Oktatási Hivatal hoz döntést. Az eljárás a szülő kérelmére indul. Amennyiben a szülő adott év január 15-e előtt rendelkezik az illetékes pedagógiai szakszolgálaton keresztül elérhető szakértői bizottsági véleménnyel, abban az esetben nincs szükség az OH-nál kérelmezni az iskolakezdés halasztását. Adott év január 18-ig a szülők kérelmezhetik az augusztus 31-ig a hatodik életévüket betöltő gyermekek esetében a tankötelezettség kezdési időpontjának módosítását az Oktatási Hivatal elektronikus felületén. A további egy évig óvodában maradásról szóló engedély kérelemre történő visszavonására nincs lehetőség.)

A 3-6,7 éves gyermekek személyiségfejlődését 1-3,4 éves időtartamon belül figyelemmel kísérjük, fejlődési ütemükről óvodába lépésük kezdetétől feljegyzést készítünk. A mindennapi tevékenységeken keresztül tudatosan figyeljük és követjük érésük folyamatát, az esetleges eltérést és lemaradást pótoljuk.

Az eltérő fejlődési ütemű, az alkalmazkodási problémával és a részfunkciós zavarokkal küzdő gyermeket a napi tevékenységrendszerben egyéni, illetve mikro csoportos formában differenciált módon fejlesztjük.

A hátrányokkal küzdő és a sajátos nevelési igényű mozgásszervi fogyatékos gyermekek érettségét szakemberek bevonásával végzett korrekció segítségével igyekszünk elérni.

A fejlettségi szint elérését segítő tevékenységeink

- * anamnézis felvétele minden óvodába lépő gyermekről, (szülő tölti ki az ovikréta felületen)
- * az egyénre szóló megfigyelések folyamatos regisztrálása fejlettségmérő lapok vezetésével,
- * az eltérő fejlődési ütemű gyermekek tudatos és tervszerű fejlesztése, dokumentálása -fejlesztési terv feltöltése az ovikréta felületre
- * a sajátos nevelési igényű mozgásszervi, beszéd, érzékszervi, enyhe értelmi fogyatékos, pszichés fejlődés zavaaraival küzdő gyermekek egyéni fejlesztési tervének elkészítése szakemberek útmutatása alapján – személyre szólóan a szükséges és káros mozgásformák, mozgáselemek, mindennapos feladatok összesítése
- * a speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítjuk az iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározását (tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása) lsd. SZMSZ 8.7 pontja

Folyamatos megfigyeléseink és méréseink segítségével olyan korai tanulási zavarok felismerésére nyílik módunk, melynek korrekciójára még az óvodai tevékenység keretein belül lehetőségünk van.

Az iskolakezdésnek testi, lelki, értelmi és szociális érettség feltételei vannak, melyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához. A fejlődés várható eredményeit, illetve a fejlődés jellemzőit az óvodáskor végére az alábbiak tükrözik (az Alapprogram alapján) ÖTM 23. számú melléklete szerint:

- * DIFER (szükség esetén, illetve nagycsoportban kötelező)
- * Szociometria évente 1 alkalommal

- * A gyermekfejlődés mutatói, évente 2 alkalommal
- * Feljegyzések probléma esetén (kéthasábos)
- * Fejlesztési terv készítése (kiemelt figyelmet igénylő gyermeknél)
- * A Pedagógiai Programban meghatározott gyermek fejlődés várható eredményei – évente 1 alkalommal év végén

A testileg egészségesen fejlődő gyermek

- * teste arányosan fejlett, teherbíró,
- * mozgása összerendezett, harmonikus,
- * erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika területén,
- * mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek

- * óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre,
- * a tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek,
- * érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- * megjelenik a szándékos bevézés és felidézés,
- * megnő a megőrzés időtartama (hosszú távú memória)
- * egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- * megjelenik a szándékos figyelem, növekszik tartalma, terjedelme,
- * könnyebbé válik a megosztása, átvitele
- * kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodása,
- * érthetően, folyamatosan kommunikál,
- * végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- * elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- * ismeri a viselkedés alapvető szabályait

A szociálisan érett gyermek

- * készen áll az iskolai élet elfogadására,
- * képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival,
- * egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- * késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését
- * feladattudata kialakult
- * kitartása, önfegyelme, önállósága, munkatempója az iskolai munkához megfelelő.

Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű és BTM - nehézségű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A fejlesztést az óvodai foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított minták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása a napi életet átszövő feladat.

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait. A fejlődést mindig a gyermek önmagához képest elért eredményeként értékeljük.

9. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKEELÉS

Óvodánkban a gyermekek értékelésekor elsődleges szempont, hogy minden gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve, önmagához képest, a saját lehetőségeihez, adottságaihoz képest mérünk a fejlődésben. Pedagógiai Programunk lehetőséget ad arra, hogy nagyobb intervallumban jellemezzhessük a gyermeki fejlődést – az esetleges, időleges és részleges elmaradás elfogadott. Az a fontos, hogy az óvodai szakasz végére az iskolába lépéshez elérjék a kívánt fejlettségi szintet.

- * Az óvodába érkezéskor **anamnézist** veszünk fel (melyet a szülő tölt ki az ovikréta felületen) melyen tájékozódunk a gyermek óvodáskor előtti állapotáról, születése körülményeiről, különleges szokásairól, általános egészségügyi állapotáról.
- * A rendelőben az orvos és a védőnő, a törvényben előírtaknak megfelelően (évi egy alkalommal) státuszvizsgálatot végez. A státuszvizsgálatról készült dokumentum másolatát a gyermek személyi anyagához csatoljuk. (ezt a dokumentumot a szülő vagy a pedagógus feltölti az ovikréta felületére). Az óvodában végzett vizsgálathoz a szülő aláírásával járul hozzá.
- * A gyermekek fejlődését óvodába lépéstől az óvodáskor végéig folyamatosan nyomon követjük.
- * Mindennapos megfigyeléseink alapján minden gyermekről **személyiséglapot** vezetünk, mely tartalmazza az általunk tapasztalt változásokat, a fejlesztés lehetőségét, az elért eredményeket. Amennyiben a gyermek fejlődésében lemaradást tapasztalunk, azt írásban rögzítjük, melyhez megjelenítjük a fejlesztési irányokat is.
- * A gyermek fejlődés nyomon követése értékelésre évente kétszer kerül sor (írásban), melyről a szülőt is tájékoztatjuk az ovikréta felületén. A gyermekről információt, tájékoztatást csak az óvodapedagógus, az óvodavezető, a logopédus adhat. A gyermekek értékelése az óvoda kötelessége, a gyermek fejlődésének nyomon követése a szülő kötelessége.
- * Óvodánkban **a gyermekek egyéni fejlesztésének**, értékelésének rendjét az ÖTM programunk 23. sz. melléklete tartalmazza. Az egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lapok használatával a gyermek fejlődését tudjuk nyomon követni. A cél, hogy információhoz jussunk, óvodásaink aktuális képesség és készség szintjéről. **Folyamatos megfigyeléseink, illetve méréseink segítségével** olyan korai (szociális és kognitív) zavarok felismerésére nyílik módunk melyek korrekciójára még az óvodai tevékenység keretén belül lehetőségünk van. – a hangsúlyt az óvodai megelőző, preventív munkára helyezzük. A nevelési tevékenységek fejlettségének rögzítését minden év márciusában, minden korcsoportban elvégezzük. A kimeneti mérés eredményeként látható az óvodai élet folyamatában, a gyermekek fejlettségéhez hozzáadott pedagógiai érték (fejlődés várható eredményei).
- * Azok a gyermekek, akiknek bizonyos fokú elmaradásuk kérdésessé teszi beiskolázásukat, szükség esetén január 18-ig az illetékes Pedagógiai Szakszolgálat OH által kirendelt iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt.

- * Az iskolakezdés elhalasztására engedélyt kapó gyermeknél a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye által kitűzött feladatok tükrében az egyéni fejlesztési tervet elkészítjük, megvalósítása után az értékelést elvégezzük- az ovikréta felületére feltöltjük. Ha január 18-ig a szülő nem rendelkezik szakértői véleménnyel a halasztáshoz, akkor az OH hoz döntést kérdés eldöntésében.
- * A vizsgálathoz szükséges óvodapedagógus által készített jellemzést csak a szülő aláírásával továbbítjuk. A megfelelő vizsgálatok elvégzése után, a társintézmények (Pedagógiai Szakszolgálat, OH, Szakértői Bizottság) állítanak ki véleményt az iskolaérettségről.

A fejlesztőmunka hatékonyságának vizsgálatát az alábbi területeken végezzük

- * a gyermek fejlődésének vizsgálata
- * helyi pedagógiai programunk vizsgálata

Óvodánk ellenőrzési, mérési, értékelési és minőségfejlesztési rendszerét az önértékelést támogató munkacsoport munkaterve (ÖTM) tartalmazza.

Turcsányi Szandra 6 év

10. KAPCSOLATRENDSZERÜNK

Az óvoda - mint a közoktatási rendszer része- a társadalomban elfoglalt szociális és nevelési funkciója révén közvetlen kapcsolatban áll a családokkal, más intézményekkel és egyéb szervezetekkel.

10.1. Az óvoda és a család

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a kicsik fejlődését. A jó együttműködés alapvető feltétele a nyitottság, a kölcsönös bizalom, a folyamatos és pontos információcsere. A folyamatosságot a kapcsolattartás változatos formáin és a közös tevékenységeken keresztül valósítjuk meg. Alapító okiratunk értelmében különleges bánásmódot igénylő, mozgásszervi fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos, érzékszervi (látási, hallási) fogyatékos gyermekeket is fogadunk.

A közös együttműködés érdekében szükségünk van a szülők támogatására, azaz az SNI, BTM – nehézségű, tehetséges gyermekek feltétel nélküli elfogadására.

Az első találkozásra, beszélgetésre a beiratkozáskor kerül sor, ahol az óvodavezető tájékoztatja a szülőket az intézmény sajátosságairól és nevelési koncepciókról. Óvodánkba elsősorban közvetlen környezetükből nyernek felvételt a gyermekek (férőhely esetén más területekről jelentkezőket is szívesen fogadunk) - a törvényben meghatározott optimális csoportlétszámok kialakítása érdekében.

A felvétel iránt érdeklődő szülőknek röviden ismertetjük óvodánk jellemzőit, és beiratkozáskor meghívót kapnak gyermeknap rendezvényünkre (június első szombatja). E rendezvény igen jó alkalom az ismerkedése, élmények szerzésére és nagymértékben megkönnyíti a gyermekek beszoktatását. A beilleszkedést az augusztus utolsó hetében történő találkozás is elősegíti.

A nevelési év kezdete előtt (augusztus végén) az új gyermekek szüleit megbeszélés formájában tájékoztatja az óvodavezető, a csoport-pedagógusok és dajkák, valamint az óvodatitkár az óvodakezdéssel kapcsolatos teendőkről (helyi sajátosságaink, szokásaink, egészségügyi papírok stb.). A *Mini-infó* és a házirend segíti a szülőket az óvodával kapcsolatos tájékozódásban.

A beszoktatás időszakában a gyermekek szüleikkel együtt, vagy szüleik közelségében tölthetik el az óvodába lépés első napjait. Az egyéni eltérések függvényében a beszoktatás ideje 1-2 hét, a biztonság érzésének kialakulásával az elválás ideje fokozatosan rövidül. Az otthonról hozott kedvenc játékok, eszközök megnyugtatóan hatnak a gyermekre, a szeretetteljes légkör és elfogadó, tapintatos magatartásunk segíti a beilleszkedést. A megkedvelt játékok, könyvek hazavitele is (egy-egy napra, hétvégére) az óvodához való pozitív érzelmi kötődés kialakulását segíti.

A nagyobb csoportokban „visszaszoktatással” és élménybeszámolóval kezdődik a tanév.

Az együttműködés lehetőségein belül *az egyéni beszélgetéseknek* kiemelt szerepet tulajdonítunk, ahol a szülők igényeik, észrevételeik mellett a gyermekeik megnyilvánulásairól kapnak képet. A napi kapcsolattartás mértéke (ideje) a szituáció függvénye, mindig a csoport, a gyermekek igénye határozza meg.

Előzetes megbeszélés alapján lehetőséget biztosítunk *egyéni betekintésre, látogatásra.*

Fogadó órát a szülőkkel megbeszélte időpontban tartunk, ahol a gyermek fejlődésével kapcsolatban, valamint a felmerült problémák megvitatására nyílik lehetőség.

Családlátogatásokat, szükség esetén, előre egyeztetett időpontban tartunk, ahol tájékozódunk a szokásokról, a gyermek helyzetéről a családban. Ezzel is a bizalmat, partneri viszonyt kívánjuk alakítani.

A szülői értekezletek hivatalos jellegét a szülői estek, megbeszélések váltották fel, ahol a légkör oldottabb, a téma kevésbé kötött. Az aktuális kérdések mellett a szülőket érintő, foglalkoztató témák megvitatására nyílik lehetőség. A pedagógus feladata ebben a folyamatban az ösztönzés, segítség és a megerősítés.

Hasznosnak véljük a szülők köréből az egészségügyben vagy más szakterületen dolgozók bekapcsolódását a témával kapcsolatban.

Az óvoda és a család kapcsolatának alakításában fontos szerepet tulajdonítunk a *Szülők Közösségének*: A folyamatos együttműködés során számítunk kezdeményező, koordináló, véleménynyilvánító, javaslattevő munkájukra. A hatékonyabb együttműködés érdekében *kérdőív formájában* mérjük fel igényeiket, intézményünkkel szembeni elvárásaikat (lásd ÖTM melléklet).

Az együttműködést szolgáló közös tevékenységeink:

- * A szülőkkel közösen szervezett ünnepi előkészületek, munkanapok a csoport eszköztárának, óvodánk környezetének fejlesztését stb. szolgálják.
- * Gyermeknap és egyéb rendezvényeinken együttműködő segítségük biztosítja az előkészületek, és a tartalmas ünnep sikerességét.
- * Hosszabb séta, kirándulás és az úszás sok esetben esetenként szülői segítséggel valósítható meg.
- * A sportnapok, vetélkedők aktív táborát képviselik jelenlétükkel.

Fontos feladatunk odafigyelni azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, hátrányok gátolják. Fel kell tárnunk mindazon körülményeket, melyek a kiskorú veszélyeztetettségének megelőzését, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését elősegítik. Az óvoda feladata, hogy támogassa a nevelési nehézségekkel küzdő családokat, a fejlődésben gátolt gyermekeket. A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el. A segítő etikai normák és módszerek alkalmazásával sokat tehet a hátrányok csökkentése és kompenzálása érdekében.

10.2. Az óvoda és egyéb intézmények

- * Bölcsőde - Helyi adottságaink révén kerületünk több pontjáról érkeznek hozzánk bölcsődéből gyermekek. Az óvodáskor előtti fejlődésről hasznos információkkal szolgálnak a kicsik gondozói.
- * Óvoda - A nevelőtestületi értekezletek együttes szervezésén túl rendszeresen látogatjuk egymás programjait, kicseréljük tapasztalatainkat, részt veszünk a tehetségprogramokon
- * Iskola - Nagycsoportos gyermekeinkkel alkalomszerűen részt veszünk egy-egy tanítási órán, tehetségprogramon; a kölcsönös érdeklődés segíti az együttműködést. Az iskolaválasztás megkönnyítése érdekében január végén az érintett iskolák pedagógusai tájékoztatást adnak az érdeklődő szülőknek.
- * Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi Tagintézménye - A gyermekek fejlődésük bizonyos fokú elmaradásának esetén vizsgálaton (esetenként kiscsoportos, vagy egyéni foglalkozáson) vesznek részt. Logopédus heti két alkalommal látja el a beszédhibás gyermekek fejlesztését, közvetlen kapcsolatot tart az óvónőkkel és a szülőkkel.
- * A Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusa is segíti a munkánkat.
- * Országos Mozgásvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság (1145 Budapest, Mexikói út 60. Tel:06/1/220-64-59) - mozgássérültek vizsgálatát végzi.

- * Székhely Szakértői Bizottság (1141 Bp. Mogyoródi út 128.) – SNI, megállapítása, vagy kizárása, a szükséges vizsgálatok elvégzése.
- * Az integráltan nevelkedő gyermekek ellátását a Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI utazótanári szolgáltatása segíti, valamint pedagógiai munkánkban nyújt segítséget.
- * Életfa Humán Segítő Szolgálat - A hátrányos, veszélyeztetett helyzetben lévő családok, gyermekek problémájának rendezésében vesznek részt, a szülő kérésére, vagy az óvoda jelzése alapján.
- * Kerületi anyaoththonok és „RÉS” Szociális és Kulturális Alapítvány Családok Átmeneti Otthona – átmeneti, illetve tartós ellátást nyújtó intézmények
- * Fogorvos - a gyermekek szűrővizsgálatát látja el, kezelésre azonban a szülő viszi gyermekét. A Prevenció Bizottsággal együtt részt vesznek komplex fogászati megelőző programunkban.
- * Gyermekeorvos – feladata a gyermekek rendszeres vizsgálata, szűrése és a tanácsadás.
- * Művelődési intézmények - Programjaikat, bérleti előadásait rendszeresen látogatjuk, kiállításait közkedveltek óvodásaink és szüleik körében (pl. Vigyázó Sándor Művelődési Ház).
- * Önkormányzat - Meghatározza munkánk feltételeit, rendjét. A kapcsolattartás formája az információcsere, egyeztetés szakmai és gazdasági kérdésekben, ellenőrzés.
- * Oktatási Hivatal – meghatározza munkánk szakmai ellenőrzési rendjét. Kapcsolattartás formája: minősítő vizsga, minősítő eljárás, tanfelügyeleti ellenőrzés szakmai kompetenciák mentén; valamint tankötelesség kérdésköre. Biztosítja a pedagógusok 60 órás választható továbbképzéseit.
- * Budapesti POK: továbbképzéseket, szakmai módszertani segítségnyújtást biztosít
- * NKE- biztosítja a pedagógusok 60 órás tartalmi megújító képzések keretében végezhető továbbképzéseket

11. FELTÉTELRENDSZERÜNK

11.1. Személyi feltételeink

Az óvodapedagógusi munkához felkészültség, felelősség és szakmai elkötelezettség szükséges. A pedagógusi munka nélkülözhetetlen eleme a tudatosság. Csak olyan nevelő képes az életre felkészíteni, akire jellemző az önállóság, a rugalmasság és a döntési-, helyzetfelismerő képesség. Fontos a gyermek szeretete, tisztelete és feltétel nélküli elfogadása, segítő, támogató attitűdje.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli (pl. utazó gyógypedagógusokkal.)

A migráns gyermekeknél lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

"A kulcsszó a jó pedagógus... a hozzáértően elfogadó magatartás, mely megadja az egyén számára lehetséges optimális fejlődés esélyét." Rogers

A megváltozott körülmények, a pedagógiai tartalmak közvetítése másfajta (pedagógiai) óvodapedagógusi felkészültséget követelnek meg. A megújulás fontos feltétele a pedagógusképzés, a továbbképzés és az önképzés. Intézményünkben a 18 fő főiskolai végzettségű óvodapedagógusból többen szakvizsgával is rendelkeznek.

Az elmúlt években az alábbi szakirányú képzésben vettek részt pedagógusaink

- * közoktatás-vezető - szakvizsga
 - * nyelv és beszédfejlesztő - szakvizsga
 - * gyógy-testnevelő - szakvizsga
 - * fejlesztőpedagógusi - szakvizsga
 - * preventív pszichológia - szakvizsga,
- valamint tehetséggondozó, alapozó fejlesztő stb. továbbképzéseken gazdagították tudásukat.

Programunk bevezetésével feladatunknak tartottuk a magasabb szintű elméleti és gyakorlati képzésben való részvételt, valamint tehetséggondozó, alapozó fejlesztést.

A dajkák segítő partnereink a gyermekek gondozásában, nevelésében. A 9 dajka egy kivételével szakirányú képesítéssel rendelkezik - a HACCP rendszer alkalmazásához szükséges képzésen 2 fő vett részt. Az óvodapedagógusokhoz hasonlóan magatartásával, példamutató viselkedésével és beszédével közvetlenül hat a kicsik személyiségére. Fontosnak tartjuk a nevelési folyamatban rendszeres tájékoztatásukat nevelési módszereinkről, elképzeléseinkről és fejlesztési céljainkról.

Az óvoda működéséhez törvényben előírt létszámmal működünk - intézményvezető, vezető-helyettesek, csoportonként 2 óvodapedagógus, csoportonként 1 dajka, 3 pedagógiai asszisztens, gazdasági ügyintéző, 2 gondnok, 1,5 takarító.

11.2. Tárgyi feltételeink

Az elmúlt évek során tudatosan és célirányosan fejlesztettük tárgyi feltételeinket. A tornaterem felújítását, az udvar harmonikus kialakítását, bútoraink folyamatos cseréjét stb. az önkormányzat által biztosított költségvetési keretünkből, képviselői keretből, pályázatokból, támogatók és a szülők segítségével, a felajánlott adó 1%-ból valósítottuk meg.

Helyi programunk bevezetése nem igényelt nagy volumenű beruházást, működőképességéhez azonban szükség volt és van az alábbi feltételek biztosítására, illetve a folyamatos fejlesztésére.

Ezek az alábbiak:

- * A tagintézmény tornatermének korszerűsítése, a szellőzés megoldása, az épület folyamatos felújítása.
- * A mozgáslehetőségek növelése érdekében mozgásfejlesztő eszközök beszerzése - egyensúlyozó játékok, kézi szerek, rollerek, kerékpárok stb.

- * A mozgásszervi fogyatékos gyermekek sérülésének megfelelő fejlesztőjátékok, speciális-, terápiás eszközök biztosítása pl. egyensúly-, koordináció-, célzó mozgást fejlesztők korrekciós és járást segítőik.
- * Szükség szerint technikai segédeszközök biztosítása pl. mankó, járóka, kétfülű műanyagbögre.
- * Játékállományunk mennyiségi és minőségi bővítése, folyamatos pótlása - képességfejlesztő-logikai játékok, bábok, hangszerek stb.
- * Egészségre ártalmatlan, környezetkímélő foglalkozási eszközök biztosítása - ujjfesték, gyapjú, agyag stb.
- * A felgyorsult változások eredményeként a szakkönyvek, mesekönyvek és hanghordozók folyamatos felújítása és bővítése.
- * A korszerűbb munkavégzés érdekében audiovizuális eszközök pl. laptop, tablet, projektor beszerzése.
- * A gyermekbútorok folyamatos cseréje és pótlása, mely szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel változó testméretüknek.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletet módosító 22/2015 (IV. 21.) EMMI rendelet 2. sz. mellékletében a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről készült jegyzék nyújt bővebb tájékoztatást.

" Meg kell tanulnunk a gyermek szemével látni és fülével hallani, meg kell tanulnunk a gyerek élményvilágának a szintjén beszélni. ... Ennek feltétele pedig nem kevesebb, mint a gyermekbe vetett bizalom, az iránta érzett felelősség, amelyből nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között a gyermek felelőssége is kicsírázik. "

Mérei Ferenc

Sütő Erika 6 éves

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az igazgató az óvoda pedagógiai programját az a nevelőtestület bevonásával véleményeztette.

Budapest, 2025.08.25.

Az óvoda nevelőtestülete a Rákosmenti Napsugár Óvoda Pedagógiai Programját 2025.08.25. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi értekezletén 100%-os igenlő szavazattal elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai a jegyzőkönyvben hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Az óvoda elfogadott pedagógiai programját a nevelőtestület képviselőjében az igazgató döntési hatáskörénél fogva elkészítette.

Budapest, 2025.08.25.

.....
igazgató

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi nevelési program érvényességi ideje: 2025.09.01.-től határozatlan ideig.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha törvényi módosítások előírják

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvodavezető testületének
- részletes írásbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

A dokumentum megtalálható az óvoda honlapján, és a kijelölt helyeken (irodában, csoportokban).

FELHASZNÁLT IRODALOM

- *2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- *363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról; valamint az előbbi kormányrendelet 1. melléklete helyébe a 77/2025.(IV.15.) Kormányrendelet lép
- * A Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve 23/1997. (VI.4.) MKM rendelete
- * A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve 2/2005. (III.1.) OM rendelete - módosítva 2020.05.
- *32/2012.(X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- *20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról módosító 22/2015 (IV. 21.) EMMI rendelet.
- * Az óvodavezetők kézikönyve I-VI. OKKER
- * dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1995
- * dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1995
- * Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdése korunkban. Dinasztia Kiadó, Bp., 1993
- * Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában. Zeneműkiadó, Bp., 1977
- * dr. Füle Sándor: A pedagógiai programok készítése. OKKER, 1977
- * dr. Tóthszőlősyné V. Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában/AduPrint Kiadó. 2006.
- * dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda. Nikol Gmk, Bp., 1997
- * dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban. OKKER, 1998
- * Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában Főiskolai jegyzet, Szarvas, 1994
- * Kovács György - Bakosi Éva: Játék az óvodában. Debrecen, 1995
- * dr. Kuti István - dr. Kuti Istvánné: Körlánc - Környezeti nevelés az óvodában. Kecskeméti Tanítóképző Főiskola, Kecskemét, 1996
- * dr. Kuti István - dr. Kuti Istvánné: A Körlánc környezeti nevelés választható óvodai programja. Kecskeméti Tanítóképző Főiskola, Kecskemét, 1998
- * Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat, Bp., 1975
- * Nagy Jenőné: Programkészítés, de hogyan? NAT-TAN sorozat, OKKER 1996
- * Nemzeti alaptanterv. Korona Kiadó, Bp., 1995
- * Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997
- * Békés megyei Pedagógiai Intézet: Matematikai vázlatok.
- * Lukács Józsefné – Ferencz Éva: A játék nem csak játék. Flaccus Kiadó, Bp. 2010.
- * Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. ALEX-TYPO, Bp., 1992
- * dr. Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia. Integra-Projekt Kft., Bp., 1994
- * dr. Szabó István: Bevezetés a szociálpszichológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1994
- * LukácsJózsefné-Ferencz Éva: Elmúlt a nyár itt az ősz 4x4 könyv sorozata
- * Szakmai ajánlás az óvodai szociális segítő bevezetéséhez

